

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г.ШЕВЧЕНКА

В.О. ДЯТЛОВ, О.Б. СТРІЛЮК

**НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
(другий період)**

Програма курсу. Плани семінарських занять.
Колоквіум. Рекомендована література.
Питання до заліку

Чернігів
2005

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Т.Г.ШЕВЧЕНКА

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра всесвітньої історії

В.О. ДЯТЛОВ, О.Б. СТРІЛЮК

**НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
(другий період)**

Програма курсу. Плани семінарських занять.
Колоквіум. Рекомендована література.
Питання до заліку

Чернігів
2005

ВСТУП ДО КУРСУ

Загальна характеристика другого періоду нової історії. Основні тенденції політичного, соціально-економічного та культурного розвитку країн Європи та Америки в другій половині XIX – на початку XX ст. Напрямок зовнішньої політики, розвиток національно-визвольних рухів та утворення національних держав.

Джерела та література.

КРАЇНИ ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ В ПЕРІОД РЕФОРМ ТА СТАНОВЛЕННЯ ІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА (50-60 рр.)

АНГЛІЯ

Англія – "майстерня світу". Технічний і науковий прогрес. Нові види зв'язку. Всесвітня виставка 1851 року. Монополієне становище Англії на світовому ринку. Розвиток сільського господарства.

Державний устрій Англії. Система політичних партій. Пальмерстон. Гладстон. Брайт. Дизраелі.

Зовнішня політика та колоніальна експансія Англії. Типи колоній. Надання Канаді статусу домініона. Ірландія в 50-х – 60-х рр. Рух феніїв.

Робітничий рух в Англії. Тред-юніони. Друга парламентська реформа.

Розвиток англійської культури. Наука та техніка. Успіхи хімії та фізики. Відкриття Ч.Дарвіна. Позитивізм. Реалістична література. Образотворче мистецтво. Театр.

ФРАНЦІЯ В РОКИ ДРУГОЇ ІМПЕРІЇ

Період "авторитарної" імперії (1851-1859 рр.). Бонапартистська політична система. Конституція 1852 року. Соціальна опора режиму. Економічний розвиток Франції. Специфіка процесів в сільському господарстві та аграрному ладі.

Особливості зовнішньополітичного курсу Наполеона III. Втручання Франції в австро-пруський конфлікт. "Східне питання" і Франція. Участь Франції в Кримській війні. Результати війни. Італійська політика Наполеона III.

Період "ліберальної" імперії (1860-1870 рр.) Причини лібералізації. Реформи 60-х років. Реконструкція Парижу. Невдачі зовнішньої політики. Крах мексиканської експедиції. Дипломатична ізоляція Франції наприкінці 60-х рр. XIX ст. Зростання суспільного невдоволення. Ліберальна та республіканська опозиція.

Культура Франції періоду Другої імперії. Поширення грамотності. Реалізм в літературі та живописі.

ІТАЛІЯ В ПЕРІОД ОБ'ЄДНАННЯ

Політичне та економічне становище Італії після революції 1848-1849 рр. Дискусії про методи боротьби за національну незалежність. Роль П'ємонту в об'єднанні Італії. К.Кавур.

Розмежування в республікансько-демократичному таборі. "Італійське національне товариство". Дж.Мадзіні. Посилення ліберально-монархічного напрямку.

Союз П'ємонту з Францією. Франко-італо-австрійська війна 1859 р. і визволення Ломбардії. Перемир'я у Віллафранку. Національний рух на о. Сицилія. Перехід ініціативи до демократів. Експедиція Дж.Гарібальді (похід "Тисячі"). Приєднання Неаполітанського королівства до П'ємонту.

Утворення Італійського королівства. Його державний устрій, внутрішнє становище та зовнішня політика в 60-і роки. Позиція папства. Боротьба за завершення об'єднання країни. Приєднання Венеції.

Франко-німецька війна та завершення об'єднання Італії. Історичні особливості процесу національного об'єднання, його підсумки та значення. Історіографія об'єднання Італії.

Культура епохи Рісорджименто. Література. Драматургія та театр. Музика.

ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Економічний розвиток Німеччини в 50-х – 60-х рр. XIX ст. "Пруський" шлях розвитку аграрного капіталізму. Особливості соціальної структури та політичної культури німецького суспільства в середині XIX ст.

Австро-пруська боротьба за гегемонію в Німеччині. Ольмюцька угода 1850 р. і відновлення Німецького союзу. Політична реакція 50-х рр. Національний союз і "малонімецький" план об'єднання Німеччини. Союз реформ і "великонімецький" план об'єднання. Конституційний конфлікт в Пруссії та прихід до влади Отто фон Бісмарка. Передумови об'єднання Німеччини "залізом і кров'ю". Військово-політичні реформи Бісмарка.

Робітничий рух в 50-х – 60-х рр. XIX ст. Лассаль та Бісмарк. Утворення Німецької соціал-демократичної робітничої партії.

Початок об'єднання Німеччини навколо Пруссії. Війна за Шлезвіг-Гольштейн. Австро-пруська війна та розгром Австрії. Північно-німецький союз і його конституція. Утворення партії націонал-лібералів. Загострення франко-пруських протиріч наприкінці 60-х рр.

Історіографія об'єднання Німеччини.

Німецька культура. Розвиток літератури. Музика. Л. Ван Бетховен, Р. Шуман, Р. Вагнер. Образотворче мистецтво та архітектура. Розвиток наукових знань.

АВСТРІЙСЬКА ІМПЕРІЯ В 50-х – 60-х рр. XIX ст. ТА УТВОРЕННЯ АВСТРО-УГОРЩИНИ

Внутрішнє становище Австрійської імперії після революції 1848-1849 рр. Неоабсолютистський режим. Його соціальна опора. Економічна політика. Розвиток капіталістичних відносин. Конкордат.

Зовнішня політика Австрії. Стосунки Австрії і Росії. Позиція Австрійської імперії в період Кримської війни. Франко-італо-австрійська війна. Політична криза в Австрійській імперії на межі 50-х – 60-х рр. Відставка Баха. "Лаксенбурзький маніфест". Загострення національних протиріч. Угорська проблема. "Диплом" 1860 р. та конституція 1861 р. Війна з Пруссією та її внутрішньополітичні наслідки.

Австро-Угорська угода 1867 р. Утворення дуалістичної імперії Австро-Угорщини.

Слов'янські народи під владою Австро-Угорщини.

Розвиток австрійської та угорської культури (до 1867 року).

ПОЛЬСЬКІ ЗЕМЛІ В 50-х – 60-х рр. XIX ст.

Королівство Польське. Піднесення національно-визвольного руху на початку 60-х рр. Центральний національний комітет. Течії в русі за національне визволення Польщі, їхня соціальна база, політичні цілі. Я. Домбровський. З. Сераковський. З. Падлевський. Початок і хід повстання 1863-1864 рр. Західні великі держави та польське повстання. Значення польського визвольного руху.

Польська культура. Література. Образотворче мистецтво та архітектура. Музика.

ІСПАНІЯ

Політичне становище і соціально-економічний розвиток Іспанії в середині XIX ст. Четверта іспанська революція (1854-1856). Конституція 1855-1856 рр. Внутрішня політика урядів Нарваеса та О'Доннеля. Всезагальний страйк в Барселоні. Переворот 1856 року.

Внутрішня і зовнішня політика консерваторів і ліберального союзу в 1856-1868 рр. Початок революції 1868-1874 рр.

Загальна характеристика розвитку іспанської культури (до початку 70-х років).

ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ В США

Передумови громадянської війни в США. Буржуазія та рабовласництво. Колонізація західних земель і загострення боротьби за владу в США. Громадянська війна в Канзасі. Утворення республіканської партії. Повстання Джона Брауна. Загострення протиріч між Півднем і Північчю.

Президентські вибори 1860 р. А. Лінкольн. Сецесія (відокремлення) Південних штатів. Початок громадянської війни. Співвідношення сил

Півдня та Півночі. Конституційний період війни. Акт про гомстеди. Ліквідація рабства. Хід війни в 1863-1865 рр. Перемога Півночі.

Економічні наслідки війни. Розстановка політичних сил. Початок реконструкції Півдня.

Міжнародне становище США. Загроза англо-французької інтервенції. Позиція Росії.

Історичне значення другої американської революції. Історіографія громадянської війни та реконструкції.

ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА ПІСЛЯ ВІЙНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ (ДО КІНЦЯ 60-х рр. XIX ст.)

Мексика. Соціально-економічний розвиток Мексики в 30-х – 60-х рр. XIX ст. Політична обстановка на початку 30-х рр. Війна зі США. Революція 1854-1860 рр. Конституція 1857 р. Громадянська війна. Президент Б. Хуарес.

"Законопро реформи". Війна мексиканського народу проти інтервенції європейських держав.

Куба. Колоніальне гноблення на Кубі. Визвольний рух. Спроби США захопити Кубу. Початок десятилітньої війни за незалежність.

Аргентина. Економічний розвиток в 30-х – 60-х рр. Диктатура Росаса. Посилення впливу Англії. Конституція 1853 р. Війна Аргентини з Уругваєм та Парагваєм.

Бразилія. Економічний розвиток в 30-х – 60-х рр. Посилення впливу Англії в Бразилії. Республіканське повстання. Війна з Парагваєм.

Парагвай. Економічний розвиток Парагваю в 30-х – 60-х рр. Аграрне законодавство. Правління Франсія і Лопеса. Парагвайська війна.

Загальна характеристика соціально-економічного та політичного розвитку Уругваю та Чилі в 30-х – 60-х рр. XIX ст.

ФОРМУВАННЯ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ НА БАЛКАНАХ (ДО 1870 р.)

Болгарія. Нові явища в економіці та соціальному ладі Болгарії в 50-х – 60-х рр. XIX ст. Селянський рух. Аграрна реформа 1851 р. Боротьба за автономію болгарської церкви. Успіхи в розвитку національної культури. Піднесення болгарського визвольного руху в 50-х – 60-х рр. XIX ст. Діяльність Г.-С. Раковського, Х. Ботева, В. Левського, Л. Каравелова. Виступи четників. Утворення Центрального революційного комітету. Повстання 1867-1868 рр.

Сербія. Загострення політичної боротьби наприкінці 50-х рр. Карагеоргієвичі та Обреновичі. Створення Балканського союзу. Конституція 1869 р.

Розвиток національної культури. Товариство "Омладина".

Греція. Особливості соціально-економічного і політичного розвитку Греції в середині XIX ст. Революція 1821 р. і вступ на престол Георга Глюксбурга (1863-1913). Зміни конституційного ладу (1864). Возз'єднання Іонічних островів із Грецією.

ФРАНЦІЯ В 70-х – 90-х рр. ХІХ ст.

Франко-німецька війна. Причини та початок війни. Перші поразки імперії. Седанська катастрофа. Капітуляція Меца. Політика уряду "національної оборони". Облога Парижу та його капітуляція. Франк-фуртський мир.

Події 18 березня 1871 р. в Парижі. Створення Паризької комуни, її устрій та заходи.

Економічний розвиток Франції в останній третині ХІХ ст. Промисловість. Розвиток сільського господарства. Аграрна криза 1875-1896 рр. Транспортні засоби. Торгівля.

Внутрішньополітичний розвиток на початку 70-х рр. ХІХ ст. Конституція 1875 р. "Правління монархістів" (1871-1879). Політика поміркованих республіканців. Радикали, їх вимоги політичних і соціальних реформ. Буланжизм. Робітничий і соціалістичний рух у Франції.

Політична криза 90-х рр. ХІХ ст. Панамський скандал. Справа Дрейфуса та боротьба за захист республіки та демократії.

Зовнішня політика Франції після франко-німецької війни. Франко-німецькі відносини. Колоніальна експансія в Африці та Південно-Східній Азії. Англо-французькі відносини. Франко-російський союз.

НІМЕЧЧИНА В 1871-1890 рр.

Завершення об'єднання Німеччини після франко-німецької війни. Імперська конституція 1871 року. Гегемонія Пруссії в імперії. Бонапартистські риси режиму Бісмарка.

Причини різкого прискорення темпів економічного розвитку Німеччини в 1871-1899 рр. Епоха грюндерства. Розвиток наукоємких галузей. Банківська система. Торгівля. Особливості розвитку сільського господарства. Зміни в соціальній структурі німецького суспільства.

Внутрішньополітичний розвиток Німеччини в 70-х рр. Провідні політичні партії та рухи. "Ліберальна ера" 1871-1878 рр. Адміністративна реформа. Старокатолицизм і "культуркампф". Національна політика в західних польських землях, Ельзасі та Лотарінгії.

Робітничий рух у Німеччині наприкінці ХІХ ст. Готська програма. "Надзвичайний закон" проти соціалістів. Піднесення робітничого руху наприкінці 80-х рр.

Зовнішня політика Німеччини в період канцлерства Бісмарка. Франко-німецькі відносини. "Військова тривога" 1875 р. і погіршення відносин із Росією. Позиція Німеччини на Берлінському конгресі. Австро-німецький союз 1879 р. і його міжнародні наслідки. Утворення Троїстого союзу. Колоніальна політика Німеччини. Криза режиму Бісмарка та його відставка.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ ст.

Особливості економічної та соціальної еволюції Англії в 70-х – 90-х рр. ХІХ ст. Поступова втрата торгово-промислової гегемонії. Відставання в розвитку нових галузей промисловості. Збереження міцних позицій в традиційних галузях виробництва. Зростання ролі колоніальних володінь в забезпеченні стійкості англійської економіки. Початок процесу монополізації. "Велика депресія" та її наслідки.

Політичні партії Англії, їх програми та організаційне укріплення. Пошуки нових орієнтирів в ідеології та політиці. Ліберальні реформи кабінету У.Гладстона (1868-1874). Основні напрямки внутрішніх перетворень кабінету Б.Дізраелі (1874-1880). Другий уряд У.Гладстона (1880-1885). Виборча реформа 1884 р.

Ірландське питання в 70-х – 90-х рр. ХІХ ст. Діяльність "Земельної ліги". Рух за гомруль. Ч.Парнелл (1846-1891). М.Девітт (1846-1906). Розкол ліберальної партії. Д.Чемберлен. Зміцнення позицій консерваторів (80 – 90-ті рр. ХІХ ст.). Їхнє зближення з ліберал-юніоністами.

Робітничий рух. "Новий юніонізм". Поширення соціалістичних ідей. Соціал-демократична федерація. Фабіанське товариство. Незалежна робітничая партія.

Зовнішня політика Англії. Її позиції в європейських питаннях. Закон про флот. Подальша колоніальна експансія в Африці та Азії. Загострення колоніального суперництва з іншими країнами.

Імперська проблема в суспільно-політичному житті Англії.

АВСТРО – УГОРЩИНА В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ ст. СТАНОВИЩЕ ЧЕСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ТА СЛОВАКІЇ

Перетворення імперії Габсбургів в двоєдину державу за угодою 1867 р. Адміністративно-політичний устрій Австрії та Угорщини. Спільні політичні інститути імперії. Франц Йосиф. Дуалізм як засіб досягнення міжнаціонального компромісу та шлях до подальшої модернізації суспільства.

Економічний розвиток Австро-Угорщини в 1867-1900 рр.: промисловість, аграрні відносини, торгівля, транспорт. Соціальні наслідки зрушень в економіці.

Політика правлячих кіл Австрії. План перетворення дуалістичної монархії в триалістичну. Ера ліберальних реформ. Груднева конституція. Виборча система. Політика уряду Е.Тааффе. Національне питання.

Політика правлячих кіл Угорщини. Д.Андраши. Консолідація дуалістичної системи. Утворення Ліберальної партії (1875). Правління К. Тіси. Відмінності в національній політиці Угорщини та Австрії. Загострення відносин з Австрією. Церковно-політична реформа та утворення "Народної партії" (1895). Політика Д.Банфі.

Зовнішня політика Австро-Угорщини. Стабілізація міжнародного становища. "Союз трьох імператорів". Політика Австро-Угорщини на Берлінському конгресі 1878 р. Союз Австро-Угорщини з Німеччиною та Італією.

ФРАНЦІЯ В 70-х – 90-х рр. ХІХ ст.

Франко-німецька війна. Причини та початок війни. Перші поразки імперії. Седанська катастрофа. Капітуляція Меца. Політика уряду "національної оборони". Облога Парижу та його капітуляція. Франк-фуртський мир.

Події 18 березня 1871 р. в Парижі. Створення Паризької комуни, її устрій та заходи.

Економічний розвиток Франції в останній третині ХІХ ст. Промисловість. Розвиток сільського господарства. Аграрна криза 1875-1896 рр. Транспортні засоби. Торгівля.

Внутрішньополітичний розвиток на початку 70-х рр. ХІХ ст. Конституція 1875 р. "Правління монархістів" (1871-1879). Політика поміркованих республіканців. Радикали, їх вимоги політичних і соціальних реформ. Булажизм. Робітничий і соціалістичний рух у Франції.

Політична криза 90-х рр. ХІХ ст. Панамський скандал. Справа Дрейфуса та боротьба за захист республіки та демократії.

Зовнішня політика Франції після франко-німецької війни. Франко-німецькі відносини. Колоніальна експансія в Африці та Південно-Східній Азії. Англо-французькі відносини. Франко-російський союз.

НІМЕЧЧИНА В 1871-1890 рр.

Завершення об'єднання Німеччини після франко-німецької війни. Імперська конституція 1871 року. Гегемонія Пруссії в імперії. Бонапартистські риси режиму Бісмарка.

Причини різкого прискорення темпів економічного розвитку Німеччини в 1871-1899 рр. Епоха грюндерства. Розвиток наукоємких галузей. Банківська система. Торгівля. Особливості розвитку сільського господарства. Зміни в соціальній структурі німецького суспільства.

Внутрішньополітичний розвиток Німеччини в 70-х рр. Провідні політичні партії та рухи. "Ліберальна ера" 1871-1878 рр. Адміністративна реформа. Старокатолицизм і "культуркампф". Національна політика в західних польських землях, Ельзасі та Лотарингії.

Робітничий рух у Німеччині наприкінці ХІХ ст. Готська програма. "Надзвичайний закон" проти соціалістів. Піднесення робітничого руху наприкінці 80-х рр.

Зовнішня політика Німеччини в період канцлерства Бісмарка. Франко-німецькі відносини. "Військова тривога" 1875 р. і погіршення відносин із Росією. Позиція Німеччини на Берлінському конгресі. Австро-німецький союз 1879 р. і його міжнародні наслідки. Утворення Троїстого союзу. Колоніальна політика Німеччини. Криза режиму Бісмарка та його відставка.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ ст.

Особливості економічної та соціальної еволюції Англії в 70-х – 90-х рр. ХІХ ст. Поступова втрата торгово-промислової гегемонії. Відставання в розвитку нових галузей промисловості. Збереження міцних позицій в традиційних галузях виробництва. Зростання ролі колоніальних володінь в забезпеченні стійкості англійської економіки. Початок процесу монополізації. "Велика депресія" та її наслідки.

Політичні партії Англії, їх програми та організаційне укріплення. Пошуки нових орієнтирів в ідеології та політиці. Ліберальні реформи кабінету У.Гладстона (1868-1874). Основні напрямки внутрішніх перетворень кабінету Б.Дізраелі (1874-1880). Другий уряд У.Гладстона (1880-1885). Виборча реформа 1884 р.

Ірландське питання в 70-х – 90-х рр. ХІХ ст. Діяльність "Земельної ліги". Рух за гомруль. Ч.Парнелл (1846-1891). М.Девітт (1846-1906). Розкол ліберальної партії. Д.Чемберлен. Зміцнення позицій консерваторів (80 – 90-ті рр. ХІХ ст.) Їхнє зближення з ліберал-юніоністами.

Робітничий рух. "Новий юніонізм". Поширення соціалістичних ідей. Соціал-демократична федерація. Фабіанське товариство. Незалежна робітничая партія.

Зовнішня політика Англії. Її позиції в європейських питаннях. Закон про флот. Подальша колоніальна експансія в Африці та Азії. Загострення колоніального суперництва з іншими країнами.

Імперська проблема в суспільно-політичному житті Англії.

АВСТРО – УГОРЩИНА В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ ст. СТАНОВИЩЕ ЧЕСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ ТА СЛОВАКІЙ

Перетворення імперії Габсбургів в двоєдину державу за угодою 1867 р. Адміністративно-політичний устрій Австрії та Угорщини. Спільні політичні інститути імперії. Франц Йосиф. Дуалізм як засіб досягнення міжнаціонального компромісу та шлях до подальшої модернізації суспільства.

Економічний розвиток Австро-Угорщини в 1867-1900 рр.: промисловість, аграрні відносини, торгівля, транспорт. Соціальні наслідки зрушень в економіці.

Політика правлячих кіл Австрії. План перетворення дуалістичної монархії в триалістичну. Ера ліберальних реформ. Груднева конституція. Виборча система. Політика уряду Е.Тааффе. Національне питання.

Політика правлячих кіл Угорщини. Д.Андраші. Консолідація дуалістичної системи. Утворення Ліберальної партії (1875). Правління К.Тісі. Відмінності в національній політиці Угорщини та Австрії. Загострення відносин з Австрією. Церковно-політична реформа та утворення "Народної партії" (1895). Політика Д.Банфі.

Зовнішня політика Австро-Угорщини. Стабілізація міжнародного становища. "Союз трьох імператорів". Політика Австро-Угорщини на Берлінському конгресі 1878 р. Союз Австро-Угорщини з Німеччиною та Італією.

ЧЕХІЯ

Особливості соціально-економічного становища Чеських земель. Розвиток національної промислової інфраструктури. Перехід до промислово-аграрного типу розвитку. Зміни в соціальній структурі населення.

Політична активізація чеської національної еліти. Проблема рівноправності чеської мови. Ідеологічне та політичне оформлення суспільних рухів старочехів та младочехів. Складання партійного спектру. Посилення національного руху на початку ХХ ст.

Становище Словачки в останній третині ХІХ ст.

ІТАЛІЯ В 1870 – 1900 рр.

Італія після національного об'єднання. Політичний устрій. Повноваження короля. Італійська Конституція-Статут. Двопалатний парламент. Його структура та роль. "Римське питання" та конфлікт церкви з державою.

Укріплення при владі помірковано-ліберальних кіл. Правління "правої". Введення єдиної грошової системи, системи мір та ваги. Встановлення єдиних митних тарифів. Загострення соціальних протиріч.

Створення блоку "ліва" та його програма. "Парламентська революція" 1876 р. Прихід "лівої" до влади. Виборчий закон 1882 р. Активізація соціально-економічної політики уряду. Італія – країна "другого ешелону" європейської цивілізації. Протиріччя процесу прискореної модернізації. Поглиблення соціальних суперечностей. Виступи селян та найманих робітників. Зростання популярності республіканців та радикалів. Посилення невдоволення політикою уряду. Загострення боротьби між різними течіями "лівої".

Виникнення соціалістичного руху. Анархізм. Поширення марксизму. Утворення Італійської соціалістичної партії.

Політична криза 90-х рр. Ф.Кріспі та стратегія авторитарного прогресистського курсу. "Рух фаши". "Криваве десятиліття" та поразка реакції.

Зовнішня політика Італії в 70-х – 80-х рр. Загострення відносин із Францією. Союз із Німеччиною та Австро-Угорщиною (Троїстий союз). Італійські колонії в Африці.

РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНИХ ДЕРЖАВ НА БАЛКАНСЬКОМУ ПІВОСТРОВІ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Економічний розвиток балканських народів у 70-х рр. ХІХ ст. Аграрне питання. Національно-визвольний рух балканських народів проти османського іґа в 70-х рр. ХІХ ст. Політичні течії в цьому русі. В.Левський, Х.Ботев. Повстання 1875 р. у Боснії та Герцоговині. Сербсько-турецька війна. Повстання 1876 р. в Болгарії. Політика Росії на Балканах. Політика Англії, Німеччини та Австро-Угорщини на Балканах. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. Сан-Стефанський мир. Берлінський конгрес.

Болгарія. Відтворення болгарської державності. Тирновська конституція. Економічний розвиток Болгарії в останній третині ХІХ ст.

Правління О.Баттенберга. Боротьба лібералів і консерваторів. Посилення австрійського впливу в Болгарії. Переворот 1881 р. Об'єднання Східної Румелії з Болгарією (1885). Сербо-болгарська війна 1885 р. Топханейський акт 1886 р. Зигзаги політичних відносин із Росією. Державний переворот 1886 р. Ф.Кобург. Наростання політичної кризи в країні та встановлення диктаторського режиму С.Стамболова (1887-1894). Активізація селянського руху в країні. Болгарський народний землеробський союз і О.Стамболійський. Болгарська робітничка соціал-демократична партія. Рух "тісняків". Проголошення Болгарії царством в 1908 р.

Еволюція зовнішньополітичної орієнтації Болгарії. Болгарія в Балканських війнах 1912-1913 рр. Боротьба європейських держав за вплив на Болгарію.

Культура Болгарії. Система народної освіти. Г.Шишманов. Хімія. П.Райков. Фізика. Творчість письменників-реалістів. А.Константинов. Індівідуалізм і символізм у літературі. К.Кристов-Миролюбов.

Сербія. Економічний і політичний розвиток Сербії в 70-х – 90-х рр. ХІХ ст. Мілон Обренович і його політика. Проголошення Сербії королівством (1882р.). Політичний вплив Австро-Угорщини в період правління династії Обреновичей. Таємна сербо-австрійська військово-політична конвенція 1881 р. Тимокське повстання 1883 р. і назрівання кризи в країні. Сербо-болгарська війна 1885 р. Конституція 1888 р. і посилення центральної влади. Державний переворот 1903 р. і обрання на сербський престол Петра Карагеорґієвича. Активізація соціально-економічної політики. Аграрна реформа. Перехід до політики протекціонізму.

Зміни зовнішньополітичної орієнтації Сербії. Зближення з країнами Антанти. Участь Сербії в Балканському союзі та Балканських війнах 1912-1913 рр. Територіальні надбання Сербії і загострення сербо-австрійських відносин.

Чорногорія. Економічний розвиток і політичний лад Чорногорії в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. Режим князя Миколи Неґоша. Проголошення Чорногорії королівством в 1910 р. Російський фактор у розвитку Чорногорії. Чорногорія в Балканських війнах 1912-1913 рр.

Албанія. Соціально-економічний і політичний розвиток Албанії в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.

Румунія. Укріплення економічної та політичної самостійності Румунії в 70-х рр. ХІХ ст. Консолідація монархічних сил в країні, зростання націоналістичних настроїв. Участь Румунії в російсько-турецькій війні 1877-1878 р. Проголошення Румунського королівства (1881). Загострення російсько-румунських відносин. Проблема Південної Бессарабії. Еволюція зовнішньополітичного курсу Румунії перед Першою світовою війною від антиросійського союзу з Австро-Угорщиною до орієнтації на країни Антанти. Прискорення темпів економічного розвитку після здобуття державного суверенітету. Зростання соціальної напруги. Селянське повстання 1907 р.

Греція. Грецьке королівство на межі XIX – XX ст. Критська проблема. Повстання 1867 і 1897 рр. Позиції великих держав з грецького питання. Особливості соціально-економічного розвитку Греції після здобуття незалежності. Політичні програми Прогресивної та Національної партії. Афінське повстання 1909 р.

Греко-турецька війна. Греція в Балканських війнах і в Першій світовій війні.

Історіографія національно-визвольної боротьби та розвитку національних держав на Балканах в останній третині XIX – на початку XX ст.

ПОЛЬСЬКІ ЗЕМЛІ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX ст. – НА ПОЧАТКУ XX ст.

Економічний і соціально-політичний розвиток західних польських земель у складі Німецької імперії. Становище Галичини в складі Австро-Угорщини. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку польських земель в складі імперії Романових. Зростання польського революційного руху, утворення політичних партій і їхні програми. Польська революційна еміграція. Соціалістичний рух. Польська соціалістична партія, соціал-демократи. Аграристський рух в Галичині та Королівстві Польському наприкінці XIX – на початку XX ст. Революція 1905-1907 рр. на польських землях. Легіонери Пілсудського. Польське питання в роки Першої світової війни.

Історіографія проблем Польщі останньої третини XIX – початку XX ст.

Польська культура. Наука та освіта. Хімія та фізика. М.Смолуховський. Традиції критичного реалізму в польській літературі. Є.Ожешко. Б.Прус. Г.Сенкевич. С.Жеромський.

ІСПАНІЯ В 1874 – 1899 рр.

Поразка П'ятої революції в Іспанії (1868-1874) та реставрація династії Бурбонів. Альфонс XII (1874-1885). Соціальна база іспанської монархії. Політичне превалювання ліберальної та консервативної партій і формування двопартійної системи. Державний устрій Іспанії за конституцією 1876 р. "Касікізм".

Особливості економічного розвитку Іспанії. Відставання сільського господарства та панування латифундизму. Роль іноземного капіталу. Регіональні особливості соціально-економічного розвитку та передумови політичних рухів. Боротьба за автономію каталонців і басків.

Ослаблення республіканської та карлістської опозиції. Виникнення анархістського руху. Утворення Іспанської соціалістичної партії (1879) та Всезагального союзу трудящих (1888).

Династична криза 1885 р. Пакт Ель Пардо та період регентства. Альфонс XIII (1885-1931). Суспільне піднесення на початку 90-х рр. Всезагальне виборче право для чоловіків. "Покоління 1898 р."

Послаблення позицій Іспанії на світовій арені. Втрата контролю над Каролінськими островами (1885). Надання автономії Пуерто-Рико. Іспано-американська війна 1898 р. і втрата Іспанією Філіппін, Пуерто-Рико та Куби.

ПОРТУГАЛІЯ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX ст.

Уповільнений характер модернізації. Збереження обширних колоніальних володінь. Монархічний лад. Луїш I (1861-1889). Двопартійна система. Правлячі партії – "Реженерадос" (Відродження) та Прогресистська. Утворення Соціалістичної партії (1875) та Республіканської партії (1876).

Правління Карлуша I. Банкрутство держави (1892). Зближення Португалії з Англією. Віндзорська угода 1899 р.

"МАЛІ КРАЇНИ" ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ. БЕЛЬГІЯ, НІДЕРЛАНДИ ТА ШВЕЙЦАРІЯ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX ст.

Бельгія. Економічний та політичний розвиток Бельгії в останній третині XIX ст. Політичні партії, їхні програми. Роль клерикалізму. Фламандський рух. Профспілковий і кооперативний рух.

Колоніальна політика Бельгії. Леопольд II та авантюра в Конго.

Нідерланди. Економічний розвиток в останній третині XIX ст. Причини прискореного зростання економіки Нідерландів. Торгівля. Транспорт. Банківська справа. Політичний лад. Політичні партії. Виборча реформа 1896 р.

Основні напрямки зовнішньої політики.

Швейцарія. Особливості політичного розвитку в останній третині XIX ст. Конституція 1874 р. Державний устрій. Політичні партії. Конфлікт з Ватиканом. Референдуми.

Економічне піднесення. Розвиток промисловості. Нові галузі. Будівництво гідроелектростанцій. Торгівля. Туризм.

Міжнародне становище Швейцарії в останній третині XIX ст.

СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇНИ ТА ФІНЛЯНДІЯ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX ст.

Стабільність монархічної та політико-правової системи Скандинавських країн. Процеси модернізації в політичному житті: боротьба ліберально-демократичних сил за парламентаризм. Зменшення політичного впливу монархії в період правління Фредеріка VIII, Крістіана X (Данія) та Густава V (Швеція). Становлення багатопартійності. Поява масових неполітичних народних організацій.

Соціально-економічний розвиток Скандинавських країн Північної Європи. Економічне піднесення та трансформація соціальної структури населення. Специфіка процесів індустріалізації в Скандинавських країнах. Збереження аграрно-індустріального типу економіки, збалансованої галузевої структури.

Данія. Економічне піднесення в останній третині XIX ст. Сільське господарство – провідна галузь економіки. Експорт м'ясних і молочних продуктів.

Укріплення позицій правлячої династії. Крістіан IX Глюксбург (1863-1906). Формування політичних партій в 60-х – 70-х рр. XIX ст. "Об'єднані Венстре" (ліві) та "Хейре" (праві). Загострення політичного становища Данії. Утворення Соціал-демократичної партії (1876). Розкол "Венстре". Енс Крістенсен та партія "Реформ-венстре".

Швеція-Норвегія (до 1905 р.)

"Об'єднані королівства Швеція та Норвегія". Власна політична система Швеції та Норвегії, конституції, столиці (Стокгольм, Крістіанія), уряд, парламент (ріксдаг і стортінг), грошова система, армія, поліція. Атрибути державного суверенітету (прапор, герб) Швеції та Норвегії.

Єдина зовнішня політика, дипломатична та консульська служба.

Швеція. Економічний розвиток в останній третині XIX ст. Розширення лісопильної та паперової промисловості. Переворот в шведській металургії. Становище селянства. Еміграція.

Парламентська реформа 1866 р. Стабільність монархічної політико-правової системи. Укріплення позиції правлячої династії. Оскар II Бернадот (1872-1907). Політичні партії та їхні програми. Військова та податкова реформа 1885 р.

Посилення німецького впливу.

Норвегія. Економічний розвиток в останній третині XIX ст. Використання гідроресурсів. Торгівельний флот. Рибальство та китобійний промисел. Використання технічних нововведень.

Політичний устрій Норвегії. Особливості національного розвитку. Боротьба за "принцип парламентаризму". "Хейре" та "Венстре". Ю.Свердруп. Ліві при владі. Рух за загальне виборче право. Боротьба Норвегії за посилення її впливу в рамках унії та за самостійну зовнішню політику. Конфлікт зі Швецією. Розрив унії (1905). Хокон VII.

Фінляндія. Соціально-економічний розвиток Фінляндії в останній третині XIX ст. Індустріалізація. Розвиток промисловості. Торгівля. Сільське господарство. Роль іноземного (російського, шведського, німецького) капіталу.

Політичний лад. Шведоманія та фіноманія. Наступ царизму на фінляндську автономію. "Старофіни", "младофіни" та "шведська партія". Політика русифікації в Фінляндії. Маніфест 1899 р.

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ В 70 – 90-х рр. XIX ст.

Завершення реконструкції Півдня. Подальше заселення США емігрантами з інших країн і освоєння Заходу. Економічний розвиток США наприкінці XIX ст. Промисловість. Сільське господарство. Процес концентрації виробництва та централізації капіталу. Промислово-фінансові імперії.

Основні тенденції внутрішньополітичного життя США. Політичні скандали 1876 року. Президентство Р.Хейса (1877-1881). Період "слабких президентів" в політичній історії США (1881-1897). Функціонування та розвиток

двопартійної системи. Зміни ідейно-політичних доктрин демократичної та республіканської партії наприкінці XIX ст., зближення їх позицій з найважливіших питань державного будівництва та суспільного розвитку.

Особливості розвитку робітничого руху. Створення "Ордену лицарів праці" та Американської федерації праці. Чикагська драма 1886 р.

Посилення федеральної влади в період президентства У. Мак-Кінлі (1897-1901). Монетно-тарифне питання. Зародження політичної ідеології соціального лібералізму. Популістський рух. Прогресисти. Американський соціальний евангелізм. У.Раушенбуш. Розквіт американського масонства, його специфіка.

Зовнішня політика США в останній третині XIX ст. Перша панамериканська конференція. Приєднання Гавайських островів. Побудова військово-морської бази Перл-Харбор. Посилення експансіоністських тенденцій і формування експансіоністської ідеології.

ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX ст.

Загальні риси та особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Латинської Америки в останній третині XIX ст. Боротьба між розвинутими європейськими країнами та США за панівні позиції в країнах Латинської Америки.

Аргентина. Політичний розвиток Аргентини в останній третині XIX ст. Президентство Д.Сарм'єнто (1868-1874). Посилення англійського впливу. Антиурядовий заколот прихильників федералізму в 1870 р. Діяльність президента Н.Авельянеди (1874-1880). Вибори 1880 р. Зростання впливу крупних землевласників і торговців. Криза 1890 р. Антиклерикальна боротьба в Аргентині. Виникнення Громадського радикального союзу (1891). Діяльність революційної хунти в 90-х рр.

Бразилія. Політичний розвиток Бразилії в 70-х – 80-х рр. XIX ст. Закон 1888 р. про повну відміну рабства. Утворення Національної республіканської партії. Скинення імператора Педру II в 1889 р. Конституція 1890 р. Утворення Сполучених Штатів Бразилії. Внутрішньополітична боротьба 90-х рр. Діяльність президента Пруденте де Мораїса (1894-1898). Повстання в Канудосе. Специфіка економічного розвитку Бразилії.

Чилі. Перша та друга тихоокеанські війни. Посилення позицій Англії в Чилі. Діяльність президента Х.М. Бальмаседи. Заколот 1893 р. та падіння Бальмаседи. Економічний розвиток Чилі. Політичні партії.

Куба. Завершення десятилітньої війни на Кубі. Мала війна (1879-1880). Відміна рабства. Повстання 1895 р. Хосе Марті. Антоніо Маса. Іспано-американська війна 1898 р. Особливості економічного розвитку.

Мексика.

Економічний і соціально-політичний розвиток Мексики наприкінці XIX ст. Залежність Мексики від іноземного капіталу.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ ХІХ ст.

Розстановка сил на світовій арені в останній третині ХІХ ст. Нові риси та особливості розвитку міжнародних відносин.

Підсумки та міжнародні наслідки франко-німецької війни. Система "озброєного миру" в Європі. Укріплення міжнародних позицій Росії. Лондонська конференція 1871 р. і відміна статей Паризького трактату. "Союз трьох імператорів". Франко-німецька "військова тривога" 1875 р.

Східна криза 1875-1878 рр.: антитурецький рух на Балканах і інтереси великих держав. Російсько-турецька війна 1877-1878 рр. і її наслідки для балканських країн. Сан-Стефанська мирна угода. Берлінський конгрес та його рішення. Загострення австро-російських і російсько-німецьких відносин. Утворення австро-німецького союзу. Австро-німецько-російська угода 1881 р. Боротьба Франції та Італії за Туніс. Троїстий союз.

Загострення боротьби за переділ світу та протиріччя великих держав. Теоретичне обґрунтування колоніалізму і формування ідеології "цивілізаторської місії". Колоніальна експансія в Африці та Азії в 70-х – 80-х рр. Суперництво Англії та Франції. Фашодський інцидент. Перші колоніальні загарбання Німеччини та Італії.

Посилення напруги в Європі в другій половині 80-х – на початку 90-х рр. Небезпека франко-німецької війни. "Військова тривога" 1887 р. Використання Німеччиною англо-французьких та російсько-англійських протиріч. "Перестраховочний договір" Німеччини та Росії, франко-російській союз. Поділ Європи на два військово-політичних блока. Англійська політика "блискучої ізоляції".

Протиріччя великих держав у Західній півкулі. Боротьба за Латинську Америку. Вихід Сполучених Штатів на арену світової політики. Венесуельська криза 1895 р. та нова інтерпретація доктрини Монро. Концепція панамериканізму.

Японо-китайська війна 1894-1895 рр. і суперництво великих держав на Далекому Сході. Боротьба за сфери впливу в Китаї.

Іспано-американська війна 1898 р. Англо-бурська війна 1899-1902 рр.

Завершення територіального розподілу світу: підсумки та значення.

ЄВРОПА ТА АМЕРИКА ВІД ПОЧАТКУ ХХ ст. ДО ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Світ до початку ХХ ст. Епоха та найближчі історичні перспективи в оцінці різних течій суспільної думки.

Типологічні відмінності всередині світової капіталістичної системи. Поняття про "ешелони" капіталістичного розвитку.

Країни Західної Європи та США: нові явища в господарському та політичному житті. Зміна панування вільної конкуренції пануванням монополій.

Нові соціальні протиріччя. Посилення державного втручання в економіку. Криза доктрини економічного лібералізму. Ідея соціальної відповідальності держави. Стан політичних інститутів, роль різних галузей влади в механізмі прийняття політичних рішень. Демократичний рух за політичні та соціальні реформи. Стратегія реформ в політиці правлячих класів. Елементи кризи створених партійно-політичних систем.

Країни "другого ешелону" (Японія, Росія, Туреччина, балканські країни). Революція 1905-1907 рр. в Росії, її відмінності від революцій на Заході. Активізація національних рухів в Османській імперії. Младотурецька революція.

Особливості розвитку країн Латинської Америки, колоніальних та залежних країн Сходу. Відмінності їх цивілізацій від європейської, вплив цих відмінностей на процес модернізації суспільства. Характер соціальних рухів і політичної боротьби в країнах Латинської Америки початку ХХ ст. Революції на Сході та їх вплив на ситуацію в світі.

Зростання політичної нестабільності та напруги в міжнародних відносинах. Мілітаризм та ідеологія націоналізму.

МОНОПОЛІСТИЧНИЙ КАПІТАЛІЗМ ПОЧАТКУ ХХ ст. В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА США

Нова роль монополій в господарському житті початку ХХ ст. Процес монополізації в промисловій та фінансовій сферах. Боротьба за монополне володіння ринками збуту, джерелами сировини, колоніями. Співвідношення конкуренції та монополії. Монополії та технічний прогрес.

Нові тенденції в розвитку капіталізму в розумінні сучасників. Поняття "імперіалізм" в дослідженнях і публіцистиці початку ХХ ст. Дж. А. Гобсон і його критика імперіалізму. Довоєнна соціал-демократична література (Р.Гільфердінг, Р.Люксембург). Імперіалізм та його перспективи в оцінці К.Каутського (теорія "ультраімперіалізму"). Концепція імперіалізму в працях В.І.Леніна та її історична оцінка (в контексті початку ХХ ст. і в світлі пізнішого досвіду).

ФРАНЦІЯ В 1899-1914 рр.

Економічний розвиток Франції на початку ХХ ст. Монополістичні об'єднання в провідних галузях індустрії. Фінансово-банківська система.

Радикальні кабінети, їх внутрішня та зовнішня політика. Уряд "республіканської концентрації". Вальдек Руссо (1899-1902). Кабінет Еміля Комба та його діяльність. Антиклерикальні реформи початку ХХ ст. Міністерства Сар'єна та Клемансо. Р. Пуанкаре, А. Бріан – поява на політичній сцені.

"Казус Мільєрана" (1899) – перший досвід соціал-реформізму на урядовому рівні. Об'єднана соціалістична партія. Жоресізм. Ж.Гед. Анархо-синдикалізм. Ам'єнська хартія. Єрвеїзм.

Президентство Р.Пуанкаре. Міжнародне становище Франції та основні напрямки її зовнішньої політики на початку ХХ ст. Позиція Франції в Балканських війнах 1912-1913 рр. Політична криза у Франції напередодні Першої світової війни.

Вивчення вітчизняною та зарубіжною історичною наукою проблем історії Франції цього періоду.

НІМЕЧЧИНА В 1891-1914 рр.

Вільгельм II – "останній Гогенцоллерн". Характер та риси вільгельмівської епохи.

Перебудова економічної структури Німеччини. Розвиток важкої індустрії, наукоємких галузей, зовнішньої торгівлі, банківської системи. Зростання експорту капіталу. Монополії в німецькій економіці. Зони економічного впливу Німеччини. Зміни в соціальній структурі німецького суспільства. Регіональні особливості економічного розвитку.

Внутрішньополітичний розвиток Німеччини. "Курс зигзагів". Канцлерство Л.Капріві (1890-1894). Політика "нового курсу". Кінець "нового курсу" та "єра" Штумма. Канцлерство Х. Гогенлое-Шиллінгсфюрста (1894-1900). Перехід до "світової політики". "Дранг нах Остен" (Натиск на Схід). Паннімецький союз. Канцлерство Б. Бюлова (1900-1909). Посилення англо-німецького суперництва. Програма побудови військово-морського флоту. Канцлерство Т. Бетман-Гольвега (1909-1917) та "чорно-голубий" блок. Назрівання політичної кризи в Німеччині напередодні Першої світової війни.

Провідні політичні партії та рухи. Урядовий Готтентотський блок (коаліція націонал-лібералів, консерваторів, католицької партії Центр). Свободомислячий союз і особливості ліберального руху в Німеччині. Союз сільських господарів. Німецький антисемітизм і націоналізм. Профсоюзний рух у Німеччині та соціал-демократична партія. Ерфуртська програма СДПН. Бернштейніанство – ідеологія соціал-реформізму. Утворення течій в СДПН. К. Каутський, Ф. Мерінг, К. Лібкнехт, Р. Люксембург.

Зовнішня політика Німеччини. Військові сили імперії на початку ХХ ст. Військово-теоретична думка (А. Шліффен, А. Тірпіц).

Вивчення проблем Німеччини початку ХХ ст. вітчизняною та зарубіжною історичною наукою.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Криза 1900-1903 рр. і подальший процес монополізації економіки. Особливості британського імперіалізму. Роль колоній та фінансового капіталу.

Посилення внутрішньополітичних протиріч між лібералами та консерваторами. Парламентські вибори 1906 р. та поразка консерваторів. Ліберальний уряд Г. Асквіта. Соціальний реформізм ліберального уряду. Д. Ллойд Джордж. Політична криза 1909 – 1911 рр.

Парламентська реформа 1911 р. Британська монархія після "вікторіанської епохи". Едуард VII та Георг V.

Колоніальна політика Англії. Загострення англо-німецьких та англо-російських суперечностей. Англо-бурська війна. Утворення нових домініонів.

Зовнішньополітичний курс. Англо-японський союз 1902 р. Кінець "блискучої ізоляції". Утворення Антанти. Англо-французька угода 1907 р.

Розвиток робітничого руху в Англії. Його основні течії. Утворення Лейбористської партії. Британська соціалістична партія.

Національно-визвольний рух в Ірландії. Розвиток ірландського конфлікту та білль про гомруль 1912 р. Проблема Ольстера.

Досягнення історичної науки у вивченні проблем історії Англії.

АВСТРО – УГОРЩИНА НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Економічний розвиток Австро-Угорщини на початку ХХ ст. Індустріалізація. Урбанізація. Залізничне будівництво. Високомонополізовані галузі промисловості. Зростання французьких, англійських та німецьких інвестицій. Аграрні відносини. Диспропорції імперського економічного розвитку.

Криза дуалістичної державності на початку ХХ ст. Активізація сепаратизму в Угорщині та загострення австро-угорських відносин (угорська криза 1903-1906 рр.) Боротьба за демократизацію політичного ладу. Рух за всезагальне виборче право.

Австрійська соціал-демократія та національне питання. Лідери австрійської соціал-демократії. О. Бауер, К. Реннер, М. Адлер. Ідеологічна концепція австромарксизму. Концепція політичної, національної та соціальної революцій. Вирішення питання про співвідношення демократії та диктатури. Програма соціалізації. Ідея культурної революції.

Експансіоністське питання Австро-Угорщини на Балканах. Анексія Боснії – Герцоговини. Погіршення відносин з Сербією та Росією. Посилення центробіжних тенденцій в південнослов'янських областях імперії.

Правлячі кола та плани федералізації: А.Еренталь та ерцгерцог Франц Фердинанд. Посилення ролі військової партії напередодні Першої світової війни.

Вивчення проблем Австрії та Угорщини вітчизняною та зарубіжною історіографією.

ІТАЛІЯ В 1900-1914 рр.

Особливості економічного розвитку Італії на початку ХХ ст. Поява монополій. Швидкий розвиток промисловості. Іноземні інвестиції. Одержавлення італійської залізничної компанії. Криза 1907-1908 рр. та її наслідки.

Поворот до лібералізму на початку ХХ ст. Перше дворіччя "ліберальної ери". С.Санніно. Загострення політичної боротьби. "Новий курс" Дж.Джолітті. Встановлення демократичних свобод. Вступ уряду Джолітті в союз із радикальними та діловими колами. Проблеми взаємовідносин ліберальної держави з Ватиканом. Спроба розширення соціально-політичної бази режиму. Реформа виборчого законодавства. Парламентські вибори 1913 р. Перехід радикалів в опозицію та відставка Джолітті. Уряд Саландра.

Робітничий рух в Італії на початку ХХ ст. Формування течій в ІСП. Становлення профсоюзного руху.

Зовнішня політика Італії на початку ХХ ст. Суперечності між Італією та Австро-Угорщиною. Відхід Італії від Троїстого союзу. Угода Італії з Францією, договір з Росією. Італо-турецька війна 1911-1912 рр. і її вплив на внутрішньополітичне становище. "Червоний тиждень" 1914 р. Лондонська угода 1915 р.

Вивчення історії Італії початку ХХ ст. вітчизняними та зарубіжними істориками.

ІСПАНІЯ В 1900-1914рр.

Прискорення модернізаційних процесів в Іспанії на початку ХХ ст. Причини обмеженості державних реформ. Загострення політичної боротьби. Зростання впливу анархістського руху. Іспанський анархо-синдикалізм. Проблема терору. Політична програма ІСПІ. Посилення внутрішніх протиріч в правлячих партіях.

Марокканська криза 1909 р. "Кривавий тиждень" в Барселоні. Утворення Національної конфедерації праці. Франко-іспанське зближення та утворення протекторату Марокко (1912).

ПОРТУГАЛІЯ В 1900-1914 рр.

Загострення політичної ситуації в період правління Карлуша I (1889-1908). Уряд Ж.Франку та його політика. Загибель короля та розгортання революційного руху. Повстання 1910 р. і проголошення Португалії республікою. Тимчасовий уряд. Теорія Брага. Декрети тимчасового уряду та конституція 1911 р. Виборче право.

Зовнішньополітичний курс Португалії на початку ХХ ст.

БЕЛЬГІЯ, НІДЕРЛАНДИ ТА ШВЕЙЦАРІЯ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Бельгія. Нідерланди. Люксембург. Утворення геополітичного регіону Бенілюкс. Особливості соціально-економічного розвитку Бельгії та Нідерландів на початку ХХ ст., основні напрямки колоніальної експансії. Подальша модернізація промисловості та сільського господарства. Лібералізація митної політики. Експорт капіталу. Стійкість державної структури.

Конституційна монархія в країнах Бенілюксу – політико-правові та соціокультурні функції. Альберт I Бельгійський. Королева Вільгельміна (Нідерланди). Криза в Люксембурзі в період правління Великої герцогині Шарлотти. Політичний католицизм – провідна політична сила в країнах Бенілюксу. Протистояння ліберальних партій та католиків. Зростання впливу соціал-демократії.

Країни Бенілюксу в роки Першої світової війни.

Швейцарія. Особливості соціально-економічного розвитку Швейцарії на початку ХХ ст. Розвиток індустріальної інфраструктури. Модернізація транспортної та енергетичної системи. Зміни соціальної структури суспільства. Швейцарія в системі європейського розподілу праці. Роль міжнародного туризму.

Особливості політичного розвитку Швейцарії. Статус нейтральної держави. Швейцарія та міжнародні гуманітарні організації. Укріплення державного суверенітету князівства Ліхтенштейн в період правління Іоганна II.

СКАНДИНАВСЬКІ КРАЇНИ ТА ФІНЛЯНДІЯ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Данія. Перемога "Венстре" в 1901 р. та політика реформ. Активізація німецького політичного руху в Данії. Розкол "Венстре" в 1905 р. Політичні реформи 1908 р. Демократизація виборчої системи. Зростання впливу органів представницької демократії. Перегляд конституції Данії в 1915 р.

Швеція. Соціально-економічний розвиток Швеції на початку ХХ ст. Посилення боротьби за демократичні перетворення. Утворення Об'єднаної Ліберальної партії (1900). Карл Стааф. Політичний страйк 1902 р. Конфлікт з Норвегією. Друга парламентська реформа 1907 р. Робітничий рух та соціальні закони. Політичне життя Швеції напередодні Першої світової війни.

Норвегія. Економічний розвиток Норвегії на початку ХХ ст. Індустріалізація. Вплив іноземного (англійського, шведського, німецького) капіталу на економіку Норвегії. Вибори 1912 р. Уряд Г.Кнудсена. Виборчий закон 1913 р.

Перехід скандинавських країн до нейтральної зовнішньої політики напередодні першої світової війни. Розвиток норвезької культури.

Фінляндія. Продовження політики русифікації Фінляндії на початку ХХ ст. Закон про військову повинність 1901 р. "Конституційний блок". Перегрупування політичних сил і утворення "партії активного опору" (1904). Соціал-демократична партія. Рух за відміну антиконституційних законів. Конституція 1906 р. Формування багатопартійної структури. Вибори 1907 р. Новий наступ Росії на автономію Фінляндії. Політичні репресії. Рух за відокремлення Фінляндії від Росії та ідея національного самовизначення.

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Стан економіки США на початку ХХ ст. Перетворення США в лідера промислового світу, кредитора країн Заходу.

Політичний розвиток США. Республіканці при владі. Вбивство У.Мак-Кінлі та прихід до влади Т.Рузвельта (1901-1909). "Прогресивна ера". Ліберальний реформізм, його соціальні та ідейні витоки. "Чесний курс" Т.Рузвельта. Реформи уряду У.Тафта (1909-1913). Політична криза та вибори 1912 р. Соціально-політичні теорії початку ХХ ст.

Президентство Томаса Вудро Вільсона (1913-1921). Вудро Вільсон у психологічному дослідженні З.Фрейда. Внутрішня політика США напередодні Першої світової війни.

Економічний курс В.Вільсона. Введення державної загальнонаціональної банківської системи. Проголошення "ери свободи". Зміни порядку виборів у Сенат. Робітничий рух на початку ХХ ст.

Зовнішня політика США в 1900-1914 рр. Експансія в країни Латинської Америки. Панамський канал. Панамериканський союз. Політика в Китаї, Кореї, Японії.

КРАЇНИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Загальні риси розвитку країн Латинської Америки на початку ХХ ст. Експансія США в країнах Латинської Америки. "Венесуельський конфлікт". Утворення Панамської республіки. Політика "великої дубинки" Т.Рузвельта та "дипломатія долара" У.Тафта.

Спроби об'єднання латиноамериканських країн в боротьбі за зміцнення свого суверенітету.

Країни Латинської Америки в роки Першої світової війни.

Аргентина. Економічний розвиток Аргентини на початку ХХ ст. Промисловість. Сільське господарство.

Політичні партії та їхня боротьба за владу. Повстання радикалів в 1905 р. Введення всезагального виборчого права в 1912 р. Розкол руху радикалів. І.Ірігойєн, його діяльність в роки війни та обрання на посаду президента 1916 р.

Бразилія. Економічний розвиток Бразилії на початку ХХ ст. Специфіка політичного розвитку. Повстання на півдні країни в 1902-1916 рр.

Чилі. Економічний та політичний розвиток Чилі на початку ХХ ст. Політичні партії. Розвиток робітничого та профспілкового руху.

Куба. Економічний розвиток Куби на початку ХХ ст. Створення республіки в 1902 р. Президентські вибори та прийняття конституції. Діяльність уряду президента Естради Пальми. Договір 1903р. між Сполученими Штатами та Кубою. Політичні партії та їхні програми. Встановлення американського окупаційного режиму на Кубі в 1906 р. Уряд Гомеса.

Мексика. Диктатура П. Діаса. Специфіка аграрних відносин. Проникнення іноземного капіталу в мексиканську економіку. Активізація землеробської опозиції режиму П.Діаса. Мексиканська революція 1910-1917 рр. Обрання Мадеро президентом республіки в 1914 р. Антиурядовий заколот 1913 р. Усунення Мадеро. Встановлення терористичного режиму Уерти. Прихід до влади Карранси. Інтервенція Англії та США в Мексику в 1914-1916 рр. Перегляд конституції Установчими зборами 1916-1917 рр.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Загострення протиріч між великими державами та посилення міжнародної напруги. Англо-німецький антагонізм та його роль у світовій політиці початку ХХ ст. Міжнародні протиріччя на Далекому Сході. Передумови імперіалістичних військових конфліктів. Російсько-японська війна 1904-1905 рр. і Портсмутський мирний договір.

Міжнародна обстановка на Американському континенті на початку ХХ ст. Проблема міжокеанського каналу. Договір Хей-Паунсорота (1901). США та події в Панамі. Венесуельська криза 1901-1902 рр. та конфлікт 1904 р. із-за боргів Домініканської республіки. "Висновок" Т.Рузвельта з доктрини Монро. "Дипломатія долара" та політика "великої дубинки" (США). Військові інтервенції США на Кубі, в Нікарагуа та в Домініканській республіці. Теорія та практика панамериканізму. Початок англо-американського зближення.

Пацифістський рух. Опір політиці колоніальної експансії. Зміст та характер пацифізму. Гаагські конференції миру 1899 і 1907 рр.

Утворення англо-французької Антанти. Перша Марокканська криза (1905-1906). Морське суперництво Англії та Німеччини. Англо-російська угода 1907 р. Оформлення Троїстої угоди (Антанти).

Посилення визвольного руху південнослов'янських народів і загострення австро-сербських відносин. Боснійська криза 1908-1909 рр. Друга Марокканська криза (1911). Перша та друга балканські війни (1912-1913 рр.) і загострення австро-російських відносин. Англо-німецька згода про Багдадську залізницю.

Назрівання військової небезпеки. Розстановка сил на міжнародній арені до літа 1914 р.

МІЖНАРОДНИЙ РОБІТНИЧИЙ ТА СОЦІАЛІСТИЧНИЙ РУХ З 70-х рр. XIX ст. ДО ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Завершальний етап діяльності I Інтернаціоналу. Основні підсумки та історичне значення.

Робітничий клас в умовах соціально-економічних зрушень 70-х – 90-х рр. (склад, становище, рівень організованості). Робітниче законодавство. Зміни в складі та положенні робітничого класу до початку XX ст. Боротьба за покращення умов праці.

Виникнення політичних робітничих партій. Поширення марксизму.

Проблема міжнародної соціалістичної організації. Конгрес 1889 р. в Парижі та створення II Інтернаціоналу. Основні напрямки діяльності II Інтернаціоналу, причини його кризи.

Напрямки ревізії класичного марксизму. Бернштеніанство та створення ідеологічних основ соціал-демократичного руху. Еволюція революційного централізму (австромарксизму). Остаточний розкол міжнародного робітничого руху на реформістську та революційну течії. Анархо-синдикалізм у робітничому русі Європи та Америки.

Зростання військової погрози та міжнародна соціал-демократія.

НАУКА ТА КУЛЬТУРА КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ НАПРИКІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX ст.

Наука та техніка. Переворот у природознавстві

Вдосконалення математики. Теорія Г.Кантора (1845-1918). Створення тензорного обчислення (обчислення Річчі). Розвиток математичної логіки. Міжнародний конгрес математиків в Парижі (1900). Боротьба формалістів та інтуїтивістів.

Розвиток фізики. Електромагнітна теорія Дж.К.Максвелла (1831-1879). М.Планк. Поняття електрона. Відкриття Дж.Дж.Томсона. Винахід радіоактивності. А.А.Беккерель. М.Складовська-Кюрі та П.Кюрі. Е.Резерфорд. Ф.Содді та загальна теорія радіоактивності. Н.Х.Бор (1885-1962). Дослідження А.Пункаре та Д.Гільберта. Теорія відносності А.Ейнштейна.

Розвиток астрономії. Виробництво астрономічних приладів та апаратури. Дослідження складу зірок. У.Хіггінс і вивчення туманностей. Астрофізика.

Техніка.

Винахід Ч. Парсона та К. Лавалля. Створення двигунів. Н. Отто (1876), Р. Дізель (1897). Перші автомобілі. Г. Даймлер (1834-1900) і К. Бенц (1844-1929). Автомобілі А. Хаммеля та Х. Йохансона (1886), Е. Батлера (1888), А.Пежо (1889) та Г.Форда (1896). Масове виробництво автомобілів. Етапи розвитку літакобудування. Брати У. Райт та О.Райт (США). Досягнення в розвитку засобів зв'язку. Дешифратори Ж. Бодо (1845-1903). Винахід

А.Г. Белла (1847-1922). Радіо. А. Попов (1859-1905) і Г.Марконі (1874-1937). Військова техніка. Кулемет Х. Максима (1883). Танки.

Розвиток біологічних наук і медицини. Дарвінізм. Г.І. Мендель і його вчення. Біогенетичний закон Е. Геккеля. Термін "екологія". Мікробіологія. Л. Пастер (1822-1895) і пастеризація. Метод профілактичних щеплень проти холери (1879), сибірської язви (1881), сказу (1885). Діяльність Р. Коха (1843-1910).

Суспільні науки

Філософія. Позитивізм. Неокантіанство. Марксизм в перші десятиліття XX ст. "Філософія життя" Ф.Ніцше. В.Дільтей. Інтуїтивізм.

Соціологія. Становлення соціології як науки. Брати А. Вебер та М. Вебер. Теорія А. Маршала (1842-1926). К. Пірсон (1857-1936).

Психологія. Основні напрямки психологічних досліджень. Експериментальна психологія. В.Вундт (1832-1920). Психоаналіз. З. Фрейд (1856-1939).

Правознавство. Розвиток права як науки. Нові політико-правові концепції. Є. Ерміх. Гарвардська школа права. "Теорія еліт" (Р. Міхелс, Г. Моска, В. Парето).

Історіографія. Розвиток археології. Становлення релігієзнавства.

ЛІТЕРАТУРА ТА МИСТЕЦТВО

Інтенсивність та складність творчих пошуків на межі XIX – XX ст. Поява нових течій і шкіл. Затвердження нових естетичних принципів.

Основні течії в літературі

Символізм. Формування символістської школи. Головні особливості символізму. С. Малларме. П. Верлен. А. Рембо. Р.М. Рільке. Творчість Оскара Уайльда (1854-1900). Драматургія. Творчість Метерлінка (1862-1949).

Натуралізм. Виникнення та становлення натуралістської школи. Естетика натуралізму. Еміль Золя (1840-1902). Вплив натуралізму на творчість Гі де Мопассана (1850-1893). Творчість Жюль та Едмона Гонкурів.

Критичний реалізм. Особливості течії. Критичний реалізм в літературі Франції. Анатоль Франс (1844-1924). Ромен Роллан (1866-1944). Драматургія Генріка Ібсена (1828-1906), Герхарта Гауптмана (1862-1946). Творчість Генріха Манна та Томаса Манна. Реалізм в англійській літературі. Г. Уелс, Дж. Голсуорсі, Б. Шоу. Творчість М. Твена, Дж. Лондона, Т. Драйзера (США).

Авангардизм в літературі початку XX ст. Футуризм. Поети-кубісти: Макс Жакоб, Блез Сандрар і Гійом Аполлінер. Експресіонізм.

Театр. Новаторська драматургія. Зміни принципів побудови вистав, акторської гри, сценічного оформлення. Заснування Вільного театру (Париж, 1887). Андре Антуан. Отто Брам. Берлінський камерний театр. М. Рейнгардт. Г. Креп.

Музика. Символізм в музиці. Клод Дебюссі (1862-1918). Моріс Равель (1875-1937). Симфонічні поеми Ріхарда Штрауса. Густав Малер. Експресіонізм в музиці.

Образотворче мистецтво. Імпресіонізм. Салон 1865 р. в Парижі. "Олімпія" Едуарда Мане. Творчість Клода Моне та "незалежні". Огюст Ренуар, Едгар Дега, Камілл Піссаро. Постімпресіонізм. Поль Сезанн, Вінсент Ван Гог, Поль Гоген. Кубізм. Творчість Пабло Пікассо. Майстер портрету Амадео Модільяні.

Архітектура. Нові будівельні матеріали. Ейфелева вежа (1899). Стиль модерн. Отто Вагнер. Йозеф Ольбрих. Хенрі Ван де Велде. Луїс Саллівен.

ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА 1914-1918 рр. ПРИЧИНИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ, ЇЇ ХАРАКТЕР

Наростання протиріч між ворожими блоками. Стратегічні плани сторін. Співвідношення сил. Особливості військової стратегії. Сараєвське вбивство та липнева криза 1914 р. Початок війни.

ВІЙСКОВІ ДІЇ ТА ДИПЛОМАТИЧНА БОРОТЬБА В 1914-1916 рр.

Кампанія 1914 р. Маневрений період війни. Західний фронт. Східний фронт. Сербський фронт. Війна на морі та в колоніях. Вступ у війну Японії. Боротьба коаліцій за нейтральні країни. Вступ у війну Туреччини.

Світовий масштаб війни. Її відмінності від попередніх війн. Роль таємної дипломатії в підготовці та в ході війни. Таємність анексіоністських планів воюючих сторін. Офіційна пропаганда на підтримку війни, її основні напрямки. Роль національних проблем, національних рухів, націоналізму під час війни.

Кампанія 1915 р. Східний фронт. Західний фронт. Вступ у війну Італії. Вступ у війну Болгарії. Розгром Сербії. Військові дії на азійських театрах. Військові дії на морі.

Кампанія 1916 р. Дебати всередині військового керівництва Антанти. Західний фронт. Верденська битва. Військові дії на Східному фронті. Вступ у війну Румунії, її розгром. Азійський театр військових дій. Військові дії на морі. Таємні угоди про умови територіального розподілу світу.

Зміни в керівництві воюючих країн. Перспективи вступу у війну США. 1916 р. – назрівання перелому у війні.

КРАЇНИ НІМЕЦЬКОГО БЛОКУ В 1914 – 1917 рр.

Німеччина. Державне регулювання економіки та її переведення на воєнний режим. Мілітаризація політичного життя. Проблема сепаратного миру та необмеженої підводної війни. Встановлення військової диктатури Гінденбурга-Людендорфа. "Програма Гінденбурга". Політична криза в Німеччині.

Австро-Угорщина. Економічне становище під час війни. Непідготовленість до тривалої війни. Невдачі на фронтах і їх наслідки. Посилення військово-політичної залежності від Німеччини. Настрої в суспільстві та

правлячих колах на користь укладання миру. Загострення соціальних та національних протиріч.

Болгарія. Проникнення в економіку Болгарії німецьких монополій. Економічна та політична криза в Болгарії на кінець війни.

КРАЇНИ АНТАНТИ В РОКИ ВІЙНИ (1914-1917)

Англія. Особливості державного втручання в економіку. "Бізнес як звичайно" та "промисловий світ". Криза та утворення першого коаліційного уряду. "Закон про виробництво озброєння". Введення всезагальної військової повинності та спроби створення системи національної служби. "Пасхальне повстання" 1916 р. в Ірландії. Коаліційний кабінет Д. Лойд-Джорджа. Розкол ліберальної партії.

Франція. Економічне та політичне становище в роки війни. Військово-державне регулювання економіки. "Священне єднання". Підтримка війни лідерами соціалістичної партії. Формування антивоєнної опозиції в суспільстві. Криза 1917 р. Другий кабінет Клемансо.

Італія. Нейтралітет в початковий період війни (серпень 1914 – травень 1915 р.). Соціально-економічне становище Італії. Розкол в правлячому таборі з питання про ставлення до війни. Переговори з воюючими коаліціями. Лондонська згода 1915 р. і вступ Італії у війну. Розгром італійських військ біля Капоретто. Назрівання політичної кризи.

Румунія. Нейтралітет і його причини. Переговори з воюючими коаліціями. Вступ у війну на боці Антанти. Військові невдачі Румунії. Німецька окупація.

Греція. Боротьба угруповань правлячих кіл з приводу вступу у війну. Висадка військ Антанти в Салоніках і утворення Тимчасового уряду національної оборони. Детронізація короля Костянтина. Оголошення Грецією війни Німеччині.

США. Причини нейтралітету до 1917 р. США – світовий кредитор. Укріплення позицій США в Латинській Америці, Канаді, басейні Тихого океану. Політична боротьба з питання вступу у війну. Державне регулювання економіки та робітничих відносин.

Росія. Криза самодержавства. Лютнева революція. Тимчасовий уряд та союзницькі зобов'язання Росії. Зростання антивоєнних настроїв в армії. Становище на фронтах. Гасло миру в агітації більшовиків. Події 1917 р. і вихід Росії з війни. Брестська угода.

ХІД ВІЙНИ В 1917 – 1918 рр. І ЇЇ ЗАВЕРШЕННЯ.

Плани сторін в кампанії 1917 р. Вступ у війну США. Становище на Східному фронті. Військові дії на Західному фронті. Розпад Італійського фронту. Салонікський фронт. Азійські фронти. Військові дії на морі.

Кампанія 1918 р. Брест-Литовський та Бухарестський мирний договір. Співвідношення військових і економічних потенціалів сторін на завершальному етапі війни. Військові дії на Західному фронті. Салонікський фронт.

Поглиблення внутрішньополітичної кризи в країнах німецького блоку. Революція в Росії. Провал планів німецького військового командування на останньому етапі війни. Утворення уряду Макса Баденського та початок парламентаризації імперії. Австро-Угорщина: перспективи розпаду на національні держави. Перехід країн Антанти на позиції розділу монархії Габсбургів.

Військові поразки та розпад коаліції Центральних держав. Революція в Болгарії. Капітуляція Туреччини. Початок революції в Австро-Угорщині та Німеччині. Умови перемир'я.

Підсумки та наслідки Першої світової війни.

Історіографія Першої світової війни.

ОСНОВНІ ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ НАПРИКІНЦІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ ст.

Найважливіші наслідки економічних, соціальних, політичних, культурних і національних процесів кінця ХІХ – початку ХХ ст. Проблеми зовнішньої політики та міжнародних відносин.

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Джерела

- Бисмарк О. Мысли и воспоминания. – М., 1940-1941. – Т. 1-3.
Вильгельм II. Мемуары. – М., 1923.
Гарибальди Дж. Мемуары. – М., 1966.
Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII – XIX вв. / Под ред. П.Н.Галанзы. – М., 1957.
Освобождение Болгарии от турецкого ига: Сб. док.: В 3 т. – М., 1961-1964.
Практикум по новой истории. 1871-1917. / Сост. Н.И.Кочерова. – М., 1989.
Практикум по новой истории / Сост. Ю.Ф.Иванов, Ю.П.Муравьев. – М., 1981. – Вып. 1.
Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870-1914. – М., 1989.
Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и США / Под ред. П.И.Острикова. – М., 1985.
Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под ред. З.М.Черниловского. – М., 1996.
Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под ред. К.И.Батыра. – М., 1996. – Т. 2.
Хрестоматия по истории международных отношений нового времени. / Сост. В.И.Киселев и др. – М., 1963. – Вып. 1.

Хрестоматия по новой истории: В 2 ч. / Под ред. А.И.Молока, В.А.Орлова. – М., 1959.

Хрестоматия по новой истории / Под ред. А.А.Губера и Л.В.Ефимова. – М., 1963. – Т. 3.

Хрестоматия по новой истории, 1640-1870 / Под ред. В.Г.Сироткина. – М., 1990.

Хрестоматия по новой истории. Второй период / Под ред. П.И.Острикова. – М., 1993.

Загальні роботи з нової історії

- Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. История Латинской Америки (с древнейших времен до начала XX века). – М., 1991.
Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. Новая история стран Латинской Америки. – М., 1970.
Андерсон И. История Швеции. – М., 1951.
Вейбуль Й. История Швеции. – Стокгольм, 1994.
Всеобщая история искусств. – М., 1965. – Т. 6.
Гасратян М.А., Орешкова С.Ф., Петросян Ю.А. Очерки истории Турции. – М., 1983.
Гергей Е. История папства. – М., 1996.
Германская история в новое и новейшее время / Под ред. С.Д.Сказкина. – М., 1970. – Т. 1, 2.
Дмитриева Н.А. История искусств. Очерки. – М., 1989. – Вып. 2.
Дробков В.А. На перекрестке дорог, культур, истории. Очерки о Бельгии и Люксембурге. – М., 1989.
Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815-1917. – М., 1959.
Зверева Г.И. История Шотландии. – М., 1987.
Зворыкин А.А. и др. История техники. – М., 1962.
История Болгарии. – М., 1954. – Т. 1.
История буржуазного конституционализма XIX в. – М., 1986.
История Венгрии. – М., 1972. – Т. 2.
История XIX века / Под ред. Э.Лависса и А.Рамбо. – М., 1938. – Т. 1-6.
История дипломатии. – М., 1963. – Т. 2,3.
История Ирландии. – М., 1980.
История Италии. – М., 1970. – Т. 2.
История Норвегии. – М., 1980.
История открытий. Энциклопедия. – М., 1996.
История Польши. – М., 1955. – Т. 2.
История Румынии. 1848-1917. – М., 1971.
История США. – М., 1985. – Т. 2.
История Франции. – М., 1973. – Т. 2.
История Чехословакии. – М., 1956-1959. – Т. 1,2.
Кан А.С. История скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция). – М., 1980.
Клинге М. Очерки истории Финляндии. – Хельсинки, 1990.
Краткая история Болгарии с древнейших времен до наших дней. – М., 1987.
Краткая история Польши с древнейших времен до наших дней / А.Е.Горизонтов, В.А.Яков, Ф.Г.Зуев. – М., 1993.

- Краткая история Румынии. С древнейших времен до наших дней. – М., 1987.
 Краткая история Чехословакии. С древнейших времен до наших дней. – М., 1988.
 Краткая история Югославии. – М., 1963. – Т. 1.
 Крывелев И.А. История религий. – М., 1976. – Т. 2.
 Майский И.М. Испания. 1808-1917 г.: Исторический очерк. – М., 1957.
 Пристер Е. Краткая история Австрии. – М., 1952.
 Ткачев В.Н. История архитектуры. – М., 1987.
 Фуке Э. Иллюстрированная история нравов. Буржуазный век. – М., 1994.
 Черниловский З.М. Всеобщая история государства и права. – М., 1996.
 Экономическая история зарубежных стран / Под ред. В.И.Голубовича. – Минск, 1996.

Підручники та навчальні посібники

- Григорьева И.В. Источниковедение новой и новейшей истории стран Европы и Америки. – М., 1984.
 Европа с 1870 по 1914 г. / Под ред. М.Л.Петрушина. – М., 1972.
 Історія південних і західних слов'ян. – К., 1987.
 Историография новой и новейшей истории стран Европы и Америки / Под ред. А.В.Адо, И.С.Галкина, И.П.Дементьева, А.Д.Колпакова. – М., 1977.
 Новая история 1870-1918 / Под ред. И.С.Галкина. – М., 1973.
 Новая история 1871-1917 / Под ред. Н.Е.Овчаренко. – М., 1984.
 Новая история. Первый период / Под ред. Е.Е.Юровской. – М., 1997.
 Новая история. Второй период / Под ред. Е.Е.Юровского. – М., 1998.
 Политическая история середины XIX в. – 1917 г. / Под ред. В.А.Кувшинова. – М., 1992.
 Пономарев М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. Кн. 2. – М.: Владос, 2000.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ (III курс, VI семестр)

ТЕМА 1. ФРАНЦІЯ НАПРИКІНЦІ ХІХ-НА ПОЧАТКУ ХХ ст. (6 годин)

Заняття 1. Франко-німецька війна (1870-1871 рр.) та її наслідки (2 години)

1. Франко-німецька війна. Її причини і характер. Крах бонапартистської політичної системи.
2. Передумови і характер Березневого повстання в Парижі. ЦК національної гвардії та його роль.
3. Паризька комуна. Її політичний устрій, соціальний характер та причини поразки.

Дайте визначення термінів:

альтернатива, анексія, капітуляція, контрибуція.

Заняття 2. Третя республіка у Франції наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. (2 години)

Утворення Третьої республіки. Боротьба між республіканцями та монархістами.

Конституція 1875 р. та її особливості.

Політична боротьба наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.:

- а) помірковані республіканці при владі (1879-1902 рр.). Їх програма;
- б) правління радикалів на початку ХХ ст. Вимоги політичних та соціальних реформ.

Дайте визначення термінів і поясніть поняття:

корупція, опортунізм, "Панамський скандал", політичний авантюризм, політична система, радикал, реваншизм, "справа Дрейфуса".

Реферати

Політичні кризи у Франції наприкінці ХІХ ст.

Зовнішня політика Третьої республіки (70-і рр. ХІХ ст. – початок ХХ ст.)

Заняття 3. Особливості економічного розвитку Франції наприкінці XIX – на початку XX ст. (2 години)

1. Економіка Франції в останній третині XIX ст.:
 - а) розвиток французької промисловості;
 - б) транспорт;
 - в) торгівля.
2. Розвиток сільського господарства:
 - а) в останній третині XIX ст. і аграрна криза 1875-1896 рр.;
 - б) наприкінці 90-х рр. XIX ст. – на початку XX ст.
3. Особливості розвитку французького капіталізму на початку XX ст.

Дайте визначення термінів і поясніть поняття:

акціонерне товариство, вивіз капіталу, іноземний капітал, концерн, концентрація виробництва, монополізація, протекціонізм, централізація капіталу.

Джерела

- Мольтке Г.К.Б. История германо-французской войны 1870-1871. – М., 1937.
Практикум по Новой истории. 1871-1917/ Сост. Н.И. Кочерова. – М., 1989.
Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки 1870-1914 гг. / Сост. П.И. Остриков, П.П. Вандель. – М., 1989.
Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и США / Под. ред. П.И. Острикова. – М., 1985.
Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под. ред. З.М. Черниловского. – М., 1996.
Хрестоматия по истории международных отношений нового времени / Сост. В.И. Киселев и др. – М., 1963.
Хрестоматия по истории Парижской Коммуны. – М., 1976.
Хрестоматия по новой истории / Под. ред. А.А. Губера и А.В. Ефимова. – М., 1963. – Т. 2-3.
Юровская Е.Е. Практикум по новой истории (1870-1918). – М.: Просвещение, 1974.

Література

- Антюхина-Московченко В.И. История Франции. 1870-1918. – М., 1963.
Антюхина-Московченко В.И. Третья республика во Франции 1870-1918. – М., 1986.
*Асслен Ж.-Ш. Экономическая история Франции с XVIII века до наших дней. – М., 1995.
Белкин И.Д. Жюль Гед и борьба за рабочую партию во Франции. – М., 1952.
*Бовькин В.И. К истории перехода французского капитала к новой стратегии инвестиций в России // Экономическая история: Исследования, история, политика. – М., 1992.

- Боев Ю.А. Ближний Восток во внешней политике Франции (1898-1914). – К., 1964.
Боев Ю.О. Парижская Коммуна и современность. – К., 1971.
Борисов Ю.В. Русско-французские отношения после Франкфуртского мира 1871-1875 гг. – М., 1951.
Виллар Клод. Социалистическое движение во Франции 1893-1905 (гедисты). – М., 1969.
Виноградов К.Б. Бисмарк и возникновение франко-прусской войны // Вопросы истории. – 1970. – № 7. – С. 207-214.
Виноградов К.Б. Мировая политика 60 – 80-х гг. XIX в. События и люди. – Л., 1991.
Вопросы новой и новейшей истории Франции. – Рязань, 1974.
Гренвилл Дж. Французская республика в начале XX в // Гренвилл Дж. История XX в. Люди. События. Факты. – М., 1999.
Грунский Ю.Т. Из истории дифференциации французского крестьянства // Французский ежегодник, 1962. – М., 1963.
Гурвич С.Н. Образование республиканской партии // Французский ежегодник, 1971. – М., 1973.
Гурвич С.Н. Радикал-социалисты и рабочее движение во Франции в начале XX века. – М., 1976.
Дразнина Я.И. Современные буржуазные историки о Наполеоне III и Второй империи // Новая и новейшая история. – 1964. – №2. – С. 48-58.
Желубовская Э.А. Крушение Второй империи и возникновение Третьей республики во Франции. – М., 1950.
История Парижской Коммуны 1871 г. – М., 1971.
История Франции. В 3-х т. – М.: Наука, 1973. – Т. 2.
Канинская Г.Н. Истоки французского радикализма // Новая и новейшая история. – 2001. – № 6. – С. 47-64.
Киссинджер Г. Два революционера: Наполеон III и Бисмарк // Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997. – С. 89-119.
Крип'якевич І. Всесвітня історія: У 3-х кн. Кн. 3. Найновіші часи. – К., 1995. – С. 120-141.
Кучинский Ю. История условий труда во Франции с 1700 по 1948. – М., 1950.
Лойберг М.Я. Экономическое отставание Франции (к. XIX – начало XX в.) // Лойберг М.Я. История экономики. – М., 1998.
Лук'яненко Є. Парижська Коммуна: українська спорідненість // Віче. – 2001. – № 3.
Люблинская А.Д. Очерки истории Франции. – Л., 1957.
*Любина Г.И. Россия и Франция. – М., 1996.
Макаренкова Е.М. Поль Лафарг и французское рабочее движение. – М., 1985.
Малафеев К.А. Луи Барту – политик и дипломат. – М., 1988.
Манфред А.З. Внешняя политика Франции 1871-1891. – М., 1952.
Манфред А.З. Образование франко-русского союза. – М., 1975.
Манфред А.З. Очерки истории Франции. XVIII – XX вв. – М., 1961.
Манфред А.З. Франция после поражения 1871 года // Французский ежегодник. 1971. – М., 1973.
Монархи Европы: Судьбы династий. – М., 1997. – С. 536-540.

Оболенская С.В. Франко-прусская война и общественное мнение Германии и России. – М., 1977.

Омельченко О.А. Государственно-политический строй Франции периода Третьей республики // Омельченко О.А. Всеобщая история государства и права. – М., 1998. – Т. 2.

Парижская Коммуна 1871 года. // История государства и права зарубежных стран / Под. ред. Н.А. Крашенинниковой. – М., 1998. – Ч. 2.

Полянский Ф.Я. Экономическая история зарубежных стран (1870-1917). – М., 1975. – Вып. 2.

Потемкин В.В. Промышленная революция во Франции. – М., 1971. – Т. 1-2.

*Ревякин А.В. Государство и экономика во Франции XIX века: от военно-административного к рыночному механизму регулирования // Экономика и политика. Взаимосвязь и взаимодействия. – М., 1990.

Ревякин А.В. Французские династии: Бурбоны, Орлеаны, Бонапарты // Новая и новейшая история. – 1992. – № 4. – С. 82-110.

Ротштейн Ф. К вопросу о возникновении франко-прусской войны // Исторический журнал. – 1943. – № 11-12. – С. 49-56.

Субботин В.А. Колонии Франции в 1870-1918. – М., 1973.

Субботин В.А. Административное устройство французских колоний в конце XIX века // Африка в новое и новейшее время. – М.: Наука, 1976.

Таран Л.В. Французька історіографія (70-ті роки XIX – 80-ті роки XX ст.). – К., 1991.

Франко-прусская война. Крушение второй империи // Всемирная история: Национально-освободительные войны XIX века. – Минск; М., 2000. – С. 365-379.

Черниловский З.М. Третья республика во Франции // Черниловский З.М. Всеобщая история государства и права. – М., 1996. – Гл. XXII.

Черкасов П.П. Судьба империи: очерки колониальной экспансии Франции в XVI – XX вв. – М., 1983.

Экономическое развитие Франции в период империализма // Экономическая история / Под. ред. П.С. Бычкова – М., 1967. – С. 105-118.

* позначена рідкісна література

ТЕМА 2. НІМЕЧЧИНА НАПРИКІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX ст.

(4 години)

Заняття 1. Внутрішня і зовнішня політика Німецької імперії в роки канцлерства Бісмарка (2 години)

1. Завершення об'єднання Німеччини після франко-німецької війни. Імперська конституція 1871 року.
2. Внутрішня політика уряду Отто фон Бісмарка в 70-х рр. XIX ст. "Культуркампф".
3. Основні напрямки зовнішньої політики Німецької імперії в роки канцлерства Бісмарка.

Дайте визначення термінів і поясніть поняття:
геополітика, грюндерство, милітаризм, канцлер, "культуркампф", рейхстаг, "світова політика" Вільгельма II, сепаратизм.

Реферати

Політичний портрет Отто фон Бісмарка.

Колоніальна політика Німеччини в період канцлерства Бісмарка.

Джерела

Бисмарк О. Мысли и воспоминания. – М., 1940-1941. – Т. 1-2.

Бюлов Б. Воспоминания. – М., Л., 1935.

Бюлов Б. Вильгельм II, император германский. Мемуары. События и люди. 1878-1918. – М., Пг., 1923.

Тирпиц А. фон. Воспоминания. – М., 1957.

Хрестоматія по всеобщей истории государства и права / Под. ред. З.М. Черниловского. – М., 1996. – Т. 2.

*Хрестоматія по всеобщей истории государства и права / Под. ред. К.И. Батыра. – М., 1996. – Т. 2.

Хрестоматія по истории международных отношений. – М., 1963. – Вып. 1; М., 1972. – Вып. 2.

Література

Айзин Б.А. Альтернативы германской истории в конце XIX – начале XX века // Новая и новейшая история. – 1992. – № 4. – С. 15-26.

*Бабанцев Н.Ф., Прокофьев В.П. Германская империя 1871-1918 гг. – Красноярск, 1984.

Бондаревский Г.Л. Багдадская дорога и проникновение германского империализма на Ближний Восток. (1888-1903). – Ташкент, 1955.

*Восточная Пруссия. С древнейших времен до конца второй мировой войны. – Калининград, 1996.

Галкин И.С. Создание германской империи. 1815-1871. – М., 1986.

Гейден Г. Критика немецкой геополитики. – М., 1960.

Германская история в новое и новейшее время. – М., 1970. – Т. 1.

Германский империализм и милитаризм. – М., 1965.

Дебидур А. Дипломатическая история Европы. – Ростов-на-Дону, 1995. – Т. 1-2.

Ерусалимский А.С. Бисмарк. Дипломатия и милитаризм. – М., 1968.

Ерусалимский А.С. Германский империализм: история и современность. – М., 1964.

История дипломатии. – М., 1963. – Т. 2.

*История политических и правовых учений XIX века. – М., 1993.

Кан С.Б. Объединение Германии (1864-1871). – М., 1957.

Кокошкин А. Бисмарк и Мольтке // Международная жизнь. – 1990. – №7. – С. 129-139.

К пониманию германской истории. – М., 1962.

Кучинский Ю. Очерки истории германского империализма. – М., 1952.

Лависс Э., Рамбо А. История XIX века. – М., 1938. – Т. 2-6.

*Лависс Э. Очерки по истории Пруссии. – Калининград, 1990.

Людвиг Э. Последний Гогенцоллерн (Вильгельм II). – М., 1991.

- Манчестер У. Оружие Круппа. – М., 1971.
- Мнухина Р.С. Экономическое и политическое развитие Германии в конце XIX в. // Очерки истории Германии с древнейших времен до 1918 г. – М., 1959. – С. 230-259.
- Монархи Европы. – М., 1996.
- Оболенская С.В. Политика Бисмарка и борьба партий в Германии в 70-х гг. XIX века. – М., 1992.
- *Орлов Б. Политическая культура России и Германии: Попытка сравнительного анализа. – М., 1995.
- Павленко Г.В. Бисмарк, Германская империя и уроки истории // Новая и новейшая история. – 1971. – № 5. – С. 153-162.
- *Палмер А. Бисмарк. – Смоленск, 1997.
- Перцов В.Н. Очерки истории Германии. – Минск, 1959.
- Прокопьев В.П. История германской государственности. XIX – XX века. – М., 1985.
- Резников В.Л. Политика Кайзеровской Германии в Оксании. – М., 1975.
- Ротштейн Ф.А. Международные отношения в конце XIX века. – М., Л., 1960.
- Сементковский Р.И. Бисмарк // Александр Македонский и Юлий Цезарь. Кромвель. Ришелье. Наполеон I. Бисмарк: Биографическое повествование. – Челябинск, 1998. – С. 415-516.
- 125-літній ювілей міністерства закордонних справ: історія дипломатії – від Бисмарка до європейської політики // Німеччина. – 1995. – № 1 – С. 9.
- Троян С.С. Образование и идейно-политические основы деятельности Пангерманского союза (1886-1894) // Вопросы новой и новейшей истории. – К., 1991. – Вып. 37. – С. 86-92.
- Троян С.С. Политическая борьба в Германии по вопросам колониальной политики (80 – 90-х гг.). – Черновцы, 1993.
- Туполев Б.М. Германский империализм в борьбе за "место под солнцем": Германская экспансия на Ближнем Востоке, в Восточной Африке и в районе Индийского океана в конце XIX – начале XX века. – М., 1991.
- Туполев Б.М. Династия Гогенцоллернов // Новая и новейшая история. – 1991. – № 6. – С. 143–179.
- Улановская И.А. Борьба за Восточную Африку и пресса (1884-1890). – М., 1969.
- Урьяс Е.Л. Политические партии Германии в период 1870-1918 гг. // Преподавание истории в школе. – 1952. – № 2. – С. 40-48.
- Хальгартен Г. Империализм до 1914 года. Социологическое исследование германской внешней политики до первой мировой войны. – М., 1961.
- Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879-1885). – М., 1970.
- Чубинский В.В. Бисмарк. Политическая биография. – М., 1997.
- *Субботин Ю.Ф. Россия и Германия: Партнеры и противники. (Торговые отношения в конце XIX в. – 1914 г.). – М., 1996.
- Шилов С.П. Кайзеровский военно-морской флот и Россия перед первой мировой войной // Новая и новейшая история. – 2001. – № 4 – С. 27-41.
- Шнеерсон Х.М. На перепутье европейской политики. Австро-русско-германские отношения (1871-1875). – Минск, 1984.
- Экономическое развитие Германии в период империализма // Экономическая история / Под. ред. П.С. Бычкова. – М., 1967. – С. 93-105.

Заняття 2. Німецький робітничий та соціал-демократичний рух (2 години)

- Урядова політика в робітничому питанні:
 - "надзвичайні закони" та "державний соціалізм" Бісмарка;
 - політика Вільгельма II.
- Німецька соціал-демократія в умовах "надзвичайних законів".
- Робітничий рух і соціал-демократія в 1890-1914-х рр.
- Вожді та теоретики соціал-демократії (А.Бebel, К.Лібкнехт, Е.Бернштейн, К.Каутський та ін.).

Дайте визначення термінів і поясніть поняття: *еволюція, ідеологія, „державний соціалізм”, „надзвичайний закон”, ортодокс, ревізіонізм, соціал-реформізм.*

Реферати

Е.Бернштейн, К.Каутський, Р.Люксембург (політико-психологічні портрети).

Джерела

- Бebel Август. Из моей жизни. – М., 1963.
- Бернштейн Э. Социал-демократические годы учения. – М., 1930.
- Бернштейн Э. Теория и практика современной социал-демократии. – СПб., 1906.
- Каутский К. Автобиография. – Одесса, 1905.
- Каутский К. Эрфуртская программа. – М., 1959.
- Либкнехт К. О политической позиции социал-демократов. – М., 1958.
- Либкнехт К. Избранные речи, письма и статьи. – М., 1961.
- Маркс К. Критика Готской программы // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – 2-е изд. – Т. 19. Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и Америки. – М., 1985.
- Юровская Е.Е. Практикум по новой истории (1870-1918). – М., 1974.

Література

- Лйзин Б.А. Подъем рабочего движения в Германии в начале XX века. (1903-1906). – М., 1954.
- Лйзин Б.А. Революционные германские социал-демократы против империализма и войны. 1907-1914. – М., 1974.
- Агеев С.Л. Движение и цель (о "формуле" Бернштейна) // Полис. – 1991 – № 2.
- *Афонина Р.П. Лавров, Каутский, Бернштейн: диктатура и социалистическое движение // Отечественная философия: опыт, проблемы, ориентиры исследований. – М., 1995. – Вып. 15.
- Байер М., Винклер Г. Революционное рабочее единство. Эйзенах. Гота. Эрфурт. – М., 1985.
- Брайович С.М. Карл Каутский – эволюция его воззрений. – М., 1982.
- Галкин И.С. Рабочее движение в Германии 1871-1914 гг. – М., 1957.

Германское рабочее движение в новое время. – М., 1962.
 Германская социал-демократия на рубеже веков. – М., 1975.
 История политических и правовых учений. XIX в. – М., 1992.
 История политических и правовых учений. XX в. – М., 1995.
 Кретинин С.В. Карл Каутский: опыт переосмысления // Новая и новейшая история. – 1995. – № 1.
 Кривогуз И.М. Очерки истории современного международного коммунистического и рабочего движения. – М., 1977.
 Кукушкин И.А. К.Каутский и "демократический социализм" // Идеиная борьба в эпоху империализма в странах Западной Европы и Америки. – М., 1983.
 Международное рабочее движение. Вопросы истории и теории. – М., 1978-1980. – Т. 3-4.
 Овчаренко Н.Е. Август Бебель. Краткий очерк жизни и деятельности. – М., 1963.
 Овчаренко Н.Е. Германская социал-демократия на рубеже веков. – М., 1975.
 Овчаренко Н.Е. Две жизни Э.Бернштейна // Новая и новейшая история. – 1994. – № 3-4.
 Очерки истории немецкого рабочего движения. – М., 1964.
 *Социал-демократия в Европе на пороге XX века // Актуальные проблемы Европы. 1998. – М., 1998. – № 1.
 Тоштендаль Р. Роль социал-демократии в развитии индустриального капитализма. Конец XIX – XX в. // Новая и новейшая история. – 1997. – № 2.
 Цфасман А.Б. Буржуазные партии и рабочее движение в Германии. 1900-1914. – Челябинск, 1975.
 Шпакова Р.П. Социализм: взгляд из Германии начала XX века // Социс. – 1994. – № 5.
 Яновская М. Карл Либкнехт. – М., 1965.

ТЕМА 3. ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА ПРИНЦИПИ ПОЛІТИКИ СОЦІАЛЬНОГО РЕФОРМІЗМУ В ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ
 (НА ПРИКЛАДІ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ І США)
 (4 години)

Заняття 1. Соціальна політика ліберальної партії Великої Британії на початку XX ст. (2 години)

1. Економічний розвиток і політичне становище Великої Британії на початку XX ст. Причини політики реформізму.
2. Проведення соціальних реформ у Великій Британії на початку XX ст. Д.Ллойд Джордж.
3. Соціал-імперіалізм кінця XIX – початку XX ст. і його суть.

Дайте визначення термінів:
консерватизм, колоніалізм, лібералізм, метрополія, "новий юніонізм", реформізм, соціал-імперіалізм, соціал-реформізм.

Реферати:

Політичний портрет Девіда Ллойд Джорджа.
 Зародження багатопартійної системи у Великій Британії.

Джерела

Практикум по новій історії. 1871-1917 / Сост. Н.И.Кочерова. – М., 1989.
 Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870-1914. – М., 1989.
 Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и США / Под ред. П.И.Острикова. – М., 1985.
 Юровская Е.Е. Практикум по новой истории. – М., 1974.

Література

Виноградов К.Б. Британский лев на Босфоре. – М., 1991.
 Виноградов К.Б. Дэвид Ллойд Джордж. – М., 1970.
 Виноградов В.Н. В кильвете у Ллойд Джорджа // Новая и новейшая история. – 1975. – № 5.
 Виноградов В.Н. У истоков лейбористской партии (1889-1900). – М., 1965.
 Галкин И.С. Туполева Л.Ф. Социалистическое движение в Англии в 80-е гг. XIX ст. – М., 1973.
 Гелла Т.Н. Либерализм и "новый империализм" в Великобритании в 80 – 90-х гг. XIX века. // Новая и новейшая история. – 2001. – № 2. – С. 52-65.
 *Грудзинский В.В. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. – Челябинск, 1996.
 Давидсон А.Б. Сессиль Родс и его время. – М., 1984.
 Дізраелі Б. Народні засади і погляди лібералів // Консерватизм: антологія / Упоряд. О.Проценко, В.Лісовий. – К. 1998.
 Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. XIX – начало XX в. – М., 1990.
 Зайцев В.П. Первая всемирная промышленная выставка в Лондоне // Новая и новейшая история. – 2001. – № 4. – С. 188-193.
 Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815-1917 гг. – М., 1959.
 Кертман Л.Е. Борьба течений в английском рабочем и социалистическом движении в конце XIX – начале XX в. – М., 1981.
 Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и его сыновья. – М., 1990.
 Кертман Л.Е. Рабочее движение и политика английской буржуазии в 1906-1914 гг. // Вопросы истории. – 1957. – № 1. – С. 47-62.
 Колмаков С.А. Идеология и политика либеральной партии Великобритании в 80-е годы XIX века. – М., 1985.
 Кулагина Л.М. Экспансия английского империализма в конце XIX – начале XX в. – М., 1981.
 Кучинский Ю. Положение рабочего класса в Англии (1832-1956). – М., 1958.
 Лойберг М.Я. Гегемония Англии в мировом хозяйстве и свобода торговли // Лойберг М.Я. История экономики. – М., 1998.

- Мортон А.Л., Тэйт Дж. История английского рабочего движения. 1770-1920. М., 1959.
- Мортон А.Л. История Англии. – М., 1950.
- Орлова М.Е. Рабочий класс Великобритании и освободительная борьба ирландского народа. – М., 1983.
- Парфенов И.Д. Англия и раздел мира в последней трети XIX века. – Саратов, 1978.
- Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века. – М., 1991.
- Парфенов И.Д. Монополия и империя. Английские привилегированные компании и колониальная экспансия 80-90-х гг. XIX в. – Саратов, 1980.
- Плужников О.В. Социал – реформизм. – Брянск, 1993.
- Политическая система Великобритании / Под общ. ред. Н.С.Крыловой. – М., 1984. – Гл. 3. – С. 88-104.
- Поулсен Ч. Английские бунтари. – М., 1987.
- Рабочее движение в Великобритании XIX – XX вв. – М., 1979.
- Рахмиров П.Ю. Буржуазия Западной Европы и Северной Америки на рубеже XIX – XX вв. – М., 1984.
- Сиротинская М.М. Рабочий вопрос в политике английских либералов (1891-1895) // Проблемы британской истории. – М., 1982. – С. 151-159.
- Согрин В.В., Зверева Г.И., Релина Л.П. Современная историография Великобритании. – М., 1991. – С. 157-182; 182-208.
- Субботин В.А. Страницы английской имперской истории // Восток. – 2001. – № 2. – С. 105-120.
- Ткаченко А.А. Экономическая история Западной Европы и Америки: Учебн. пособие. – Запорожье, 1998. – С. 318-123.
- Тревилян Д.М. Социальная история Англии. – М., 1959.
- Фадеева Л.А. "Профессиональный класс" в английской социальной истории XIX в. // Новая и новейшая история. – 1998. – № 4. – С. 43-65.
- Хатт А. Британский тред-юнионизм. – М., 1977.
- Экономическое развитие Англии в период империализма // Экономическая история / Под ред. П.С.Бычкова. – М., 1967. – С. 64-78.

Заняття 2. Антимонопольне законодавство США на початку XX ст. (2 години)

1. Економіка США на межі століть. Фермерський та робітничий рух.
2. Особливості американського монополістичного капіталізму. Анти-трестівське законодавство 80 – 90-х рр. XIX ст.
3. "Чесний курс" Т.Рузвельта, його причини та наслідки.
4. "Нова демократія" В.Вільсона та продовження політики державного регулювання економічного розвитку.

Дайте визначення термінів та поясніть поняття:

доктрина "відкритих дверей і рівних можливостей", монополізація, концентрація виробництва, "нова демократія" В.Вільсона, прогресизм, соціальний лібералізм, "чесний курс" Т. Рузвельта, фермерізація, фордовсько-тейлоровська система, централізація капіталу.

Реферати:

Американська економічна думка на межі XIX – XX ст.
Т.Рузвельт: роки президентства.

Джерела

- Практикум по новой истории. 1871-1917 / Сост. Н.И.Кочерова. – М., 1989.
- Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870-1914. – М., 1989.
- Сборник документов по истории рабочего и социалистического движения стран Европы и США / Под ред. П.И.Острикова. – М., 1985.
- Юрковская Е.Е. Практикум по новой истории. – М., 1974.

Література

- *Байбакова Л.В. Двухпартийная система США в период "позолоченного века". – М., 1996.
- Белявская И.А. Буржуазный реформизм в США. – М., 1968.
- Белявская И.А. Внутренняя экономическая политика США. (1917-1918). – М., 1956.
- Белявская И.А. Теодор Рузвельт и общественно-политическая жизнь США. – М., 1978.
- *Волкова И.В. "Популизм и консерватизм": к истории американской политической мысли конца XIX века. – М., 1992.
- Гершов З.М. Вудро Вильсон. – М., 1983.
- Зубок Л.И. Очерки истории США. 1877-1918. – М., 1956.
- История США / Под ред. Г.Н. Севостьянова: в 4-х томах. – М., 1985. – Т. 2.
- Козенко Б.Д. "Новая демократия" и война: Внутренняя политика США (1914-1917). – Саратов, 1980.
- Куропятник Г.П. Фермерское движение в США от грейнджеров к Народной партии. 1867-1896. – М., 1971.
- Лан В.И. США: от испано-американской до первой мировой войны. – М., 1975.
- *Никитин В.А. Консерватизм и политическая борьба в США (1900-1929). – М., 1991.
- *Носков В.В. Институты власти и внешняя политика США (1901-1913). – СПб., 1993.
- Политические партии США в новое время. – М., 1981.
- Политическое развитие Великобритании и США в XVII-XIX вв. – Л., 1985.
- Роголев Ю.Н. Исторические особенности становления системы индустриальной демократии в США в конце XIX – начале XX в. // Вестник Московского Университета. Серия 8. История. – 1998. – № 2. – С. 77-97.
- Саломатин А.Ю. Монетаристская проблема в США в последней четверти XIX века // Вопросы истории. – 2001. – № 11-12. – С. 114-121.
- Сарычев В.Г. Экономическое развитие США в эпоху империализма. – Л., 1966.
- Согрин В.В. Об идеологии буржуазного реформизма в США конца XIX – начала XX в. // Американский ежегодник, 1974. – М., 1974. – С. 5-44.

Супоницкая И.М. Монополии и антимонополистическое движение в США конца XIX в. – М., 1991.

Супоницкая И.М. Особенности социально-экономического развития США конца XIX в. // Новая и новейшая история. – 1987. – № 6. – С. 72-81.

Супоницкая И.М. Поиск эффективных форм организации крупного предпринимательства в США на рубеже XIX – XX вв. // Экономическая история. Реформы и реформаторы. – М., 1995. – С. 39-105.

Уткин А.И. Дипломатия Вудро Вильсона. – М., 1989.

Уткин А.И. Теодор Рузвельт: Политический портрет. – Свердловск, 1989.

Фостер У.З. Очерки политической истории Америки. – М., 1955.

Фонер Ф.С. Испано-кубинско-американская война и рождение американского империализма. 1895-1902. В 2 т. – М., 1977. – Т. 1-2.

Шпотов Б. Большой бизнес в США: конец XIX – начало XX в. // История. – 1996. – № 16 (апрель). – С. 8-13.

Экономика Соединенных Штатов Америки в период империализма. // Экономическая история / Под ред. П.С. Бычкова. – М., 1967. – С. 78-93.

ТЕМА 4. МЕКСИКАНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1910-1917 рр. (2 години)

1. Суперництво європейських держав і США в Латинській Америці. Форми і методи імперіалістичної експансії.
2. Причини, характер, рушійні сили мексиканської революції.
3. Етапи революції та їх особливості. Інтервенція США та Англії в Мексику в 1914 – 1916 рр.
4. Конституція 1917 р.

Дайте визначення термінів:

агресія, диктатура, "дипломатія долара", інтервенціоністська політика, концесія, політика "великої дубинки", суверенітет, експансія, екстремізм.

Джерела

Практикум по новій історії 1870 – 1917 гг. / Под ред. Е.Е. Юровской – М., 1974.

СССР (Россия) – Аргентина: страницы истории. 1885-1986. Документы и материалы / Под ред. Э.А.Шеварнадзе. – М., 1990.

Література

Альперович М., Руденко В. Мексиканская революция 1910-1917 гг. и политика США. – М., 1958.

Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. История Латинской Америки (с древнейших времен до начала XX века). – М., 1991.

Альперович М.С. Война за независимость Мексики 1870-1924 гг. – М., 1964.

Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. Новая история стран Латинской Америки. – М., 1970.

Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. Образование независимых государств в Латинской Америке. – М., 1966.

Вольский А. История мексиканских революций. – М., 1928.

Данилевич М. Положение и борьба рабочего класса стран Латинской Америки. – М., 1953.

Дайри Н. Освободительное движение в Латинской Америке к XIX – нач. XX в. // Учительская газета. – 1982. – 23 сентября.

Ермолаева В.И. Очерки истории Бразилии. – М., 1962.

Ермолаева В.И. Очерки истории Аргентины. – М., 1961.

История Латинской Америки. 70-е годы XIX в. – 1918 г. / Под ред. Е.А.Ларина. – М., 1993.

Коваль Б.И. Рабочее движение в Бразилии в к. XIX – нач. XX в. // Вопросы истории. – 1980. – № 11.

Королев Н.В. Страны Латинской Америки в международных отношениях 1898 – 1962. – Кишинев, 1972.

Куньес Хименес А. Республика Куба. Исторический очерк. – К., 1963.

Лаврецкий И.Р. Панчо Вилья. – М., 1962.

Латинская Америка. Энциклопедический справочник. В 2-х томах. – Т. 2 / Под ред. В.В. Вольского. – М., 1982. – Советская энциклопедия.

Лавров Н.М. Мексиканская революция 1910-1917 гг. – М., 1972.

Лавров Н.М. Очерки истории Чили. – М., 1967.

Леонов Н.С. Очерки новой и новейшей истории стран Центральной Америки. – М., 1975.

Леучсенринг Э. Роин де. Хосе Марти – антиимпериалист. – М., 1962.

Марчук Н.Н. Буржуазные преобразования второй половины XIX в. в странах Латинской Америки. – М., 1990.

Марчук Н.Н. Становление национальных государств в Латинской Америке. – М., 1989.

Очерки истории Чили. – М., 1967.

Прогрессивные мыслители Латинской Америки XIX – начало XX в. – М., 1965.

Слезкин Л.Ю. Испано-американская война 1898 г. – М., 1956.

Терновой О.С. Хосе Марти. 1853-1895. – М., 1966.

Томас А.Б. История Латинской Америки. – М., 1960.

Шляпников Г.Е. Латинская Америка в международных отношениях. XX век. – М., 1988. – Т. 1, 2.

Шур М.А. Об участии русских добровольцев в национально-освободительной войне кубинского народа. 1875-1898 гг. // Вопросы истории. – 1963. – № 1.

- Супоницкая И.М. Монополии и антимонополистическое движение в США конца XIX в. – М., 1991.
- Супоницкая И.М. Особенности социально-экономического развития США конца XIX в. // Новая и новейшая история. – 1987. – № 6. – С. 72-81.
- Супоницкая И.М. Поиск эффективных форм организации крупного предпринимательства в США на рубеже XIX – XX вв. // Экономическая история. Реформы и реформаторы. – М., 1995. – С. 39-105.
- Уткин А.И. Дипломатия Вудро Вильсона. – М., 1989.
- Уткин А.И. Теодор Рузвельт: Политический портрет. – Свердловск, 1989.
- Фостер У.З. Очерки политической истории Америки. – М., 1955.
- Фонер Ф.С. Испано-кубинско-американская война и рождение американского империализма. 1895-1902. В 2 т. – М., 1977. – Т. 1-2.
- Шпотов Б. Большой бизнес в США: конец XIX – начало XX в. // История. – 1996. – № 16 (апрель). – С. 8-13.
- Экономика Соединенных Штатов Америки в период империализма. // Экономическая история / Под ред. П.С. Бычкова. – М., 1967. – С. 78-93.

ТЕМА 4. МЕКСИКАНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1910-1917 рр. (2 години)

1. Суперництво європейських держав і США в Латинській Америці. Форми і методи імперіалістичної експансії.
2. Причини, характер, рушійні сили мексиканської революції.
3. Етапи революції та їх особливості. Інтервенція США та Англії в Мексику в 1914 – 1916 рр.
4. Конституція 1917 р.

Дайте визначення термінів:

агресія, диктатура, "дипломатія долара", інтервенціоністська політика, концесія, політика "великої дубинки", суверенітет, експансія, екстремізм.

Джерела

- Практикум по новій історії 1870 – 1917 гг. / Под ред. Е.Е. Юровской – М., 1974.
- СССР (Россия) – Аргентина: страницы истории. 1885-1986. Документы и материалы / Под ред. Э.А.Шеварнадзе. – М., 1990.

Література

- Альперович М., Руденко В. Мексиканская революция 1910-1917 гг. и политика США. – М., 1958.
- Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. История Латинской Америки (с древнейших времен до начала XX века). – М., 1991.
- Альперович М.С. Война за независимость Мексики 1870-1924 гг. – М., 1964.

- Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. Новая история стран Латинской Америки. – М., 1970.
- Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. Образование независимых государств в Латинской Америке. – М., 1966.
- Вольский А. История мексиканских революций. – М., 1928.
- Данилевич М. Положение и борьба рабочего класса стран Латинской Америки. – М., 1953.
- Дайри Н. Освободительное движение в Латинской Америке к XIX – нач. XX в. // Учительская газета. – 1982. – 23 сентября.
- Ермолаева В.И. Очерки истории Бразилии. – М., 1962.
- Ермолаева В.И. Очерки истории Аргентины. – М., 1961.
- История Латинской Америки. 70-е годы XIX в. – 1918 г. / Под ред. Е.А.Ларина. – М., 1993.
- Коваль Б.И. Рабочее движение в Бразилии в к. XIX - нач. XX в. // Вопросы истории. – 1980. – № 11.
- Королев Н.В. Страны Латинской Америки в международных отношениях 1898 – 1962. – Кишинев, 1972.
- Куньес Хименес А. Республика Куба. Исторический очерк. – К., 1963.
- Лаврецкий И.Р. Панчо Вилья. – М., 1962.
- Латинская Америка. Энциклопедический справочник. В 2-х томах. – Т. 2 / Под ред. В.В. Вольского. – М., 1982. – Советская энциклопедия.
- Лавров Н.М. Мексиканская революция 1910-1917 гг. – М., 1972.
- Лавров Н.М. Очерки истории Чили. – М., 1967.
- Леонов Н.С. Очерки новой и новейшей истории стран Центральной Америки. – М., 1975.
- Леучсенринг Э. Роин де. Хосе Марти – антиимпериалист. – М., 1962.
- Марчук Н.Н. Буржуазные преобразования второй половины XIX в. в странах Латинской Америки. – М., 1990.
- Марчук Н.Н. Становление национальных государств в Латинской Америке. – М., 1989.
- Очерки истории Чили. – М., 1967.
- Прогрессивные мыслители Латинской Америки XIX – начало XX в. – М., 1965.
- Слезкин Л.Ю. Испано-американская война 1898 г. – М., 1956.
- Терновой О.С. Хосе Марти. 1853-1895. – М., 1966.
- Томас А.Б. История Латинской Америки. – М., 1960.
- Шляпников Г.Е. Латинская Америка в международных отношениях. XX век. – М., 1988. – Т. 1, 2.
- Шур М.А. Об участии русских добровольцев в национально-освободительной войне кубинского народа. 1875-1898 гг. // Вопросы истории. – 1963. – № 1.

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст. (4 години)

Заняття 1. Колоніальна політика провідних імперіалістичних країн
в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. (2 години)

1. Особливості колоніальної політики к. ХІХ ст. Завершення розподілу світу.
2. Система управління колоніями провідних імперіалістичних країн (Британська імперія, Франція, Німецька імперія).
3. Імперіалістичні війни к. ХІХ – поч. ХХ ст.

Дайте визначення термінів та поясніть поняття:

геополітика, домініон, ізоляціонізм, імперіалізм, "імперіалістичний конфлікт", колоніалізм, колоніальна імперія, кондомініум, метрополія, протекторат.

Реферати

Англо-бурська війна та англійське суспільство.

Іспано-американська війна 1898 року.

Джерела

- Агрессия США на Кубе 1898-1912. Документы // Исторический архив. – 1961. – № 3.
Хрестоматія по історії міжнародних відносин нового часу. – М., 1963. – Вып. 1.; М., 1972. – Вып. 2.
Юрковская Е.Е. Практикум по новой истории 1870-1918. – М., 1974.

Література

- Аварин В.Я. Борьба за Тихий океан. – М., 1952.
Англо-бурская война 1899-1902 годов в русских документах // Преподавание истории в школе. – 1991. – №4.
Боев Ю.А. Ближний Восток во внешней политике Франции. (1898-1914). – К., 1964.
Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец ХІХ – начало ХХ в.) – М., 1968.
Бондаревский Г.Л. Багдадская дорога и проникновения германского империализма на Ближний Восток. (1888-1903) – Ташкент, 1955.
Виноградов А.Д. США и Филиппины: о первом опыте неокolonіальной политики в Азии. (1901-1946). – М., 1987.
Виноградов К.Б. Британский лев на Босфоре. – М., 1991.
*Виноградов К.Б. Мировая политика 60 – 80-х гг. ХІХ в.: События и люди. – Л., 1991.

Виноградов К.Б., Науменков О.А. На службе британского колониализма: (Страницы политической биографии лорда Солсбери) // Новая и новейшая история. – 1981. – №1-2.

Владимиров Л.С. Дипломатия США в период американо-испанской войны. – М., 1957.

Внешняя политика США в последней трети ХІХ в. / Под ред. В.К. Фуфаева, Л. 1991.

*Гаджиев К.С. Геополитика. – М., 1998.

*Грудзинский В.В. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский федерализм. – Челябинск, 1996.

Давидсон А.Б. Сессиль Родс и его время. – М., 1984.

Дементьев Ю.П. Политика Франции в Индокитае и образование Индокитайского союза (1859-1907). – М., 1975.

"Дранг нах Остен" и народы Центральной, Восточной и Юго-Восточной Европы. 1871 – 1918. – М., 1977.

Европа, США и колониальный мир / Под ред. Б.М.Туполева. – М., 1988.

Ерофеев Н.А. Английский колониализм в середине ХІХ в. – М., 1977.

Жигалина О.И. Великобритания на Среднем Востоке. ХІХ – начало ХХ в. Анализ внешнеполитических концепций. – М., 1990.

Зубок Л.И. Экспансионистская политика США в начале ХХ века. – М., 1969.

История внешней политики и дипломатии США. 1867-1918. – М., 1997.

История германского колониализма в Африке. – М., 1983.

История дипломатии. – М., 1965. – Т.1-2.

*Каневская Г.И. Социально-экономическое и политическое развитие австралийских колоний Великобритании и образование Австралийского союза (вторая половина ХІХ века). – Владивосток, 1995

Кирова К.Э. Итальянская экспансия в Восточном Средиземноморье. – М., 1973.

Колониализм вчера и сегодня. – М., 1964.

Колониальная политика империалистических держав в Океании. – М., 1965.

Колониальная политика капиталистических держав (1870 - 1914) / Отв. ред. Е.Е. Юрковская. – М., 1967. – Вып. 1.

Колпаков А.Д. Ирландия на путях к революции. 1900-1918. – М., 1973.

Лан В.И. США: от испано-американской до первой мировой войны. – М., 1975.

Локальные войны. История и современность. – М., 1982.

Манфред А.З. Внешняя политика Франции. 1871-1900. – М., 1952.

Нарочницкий А.Л. Колониальная политика капиталистических держав на Дальнем Востоке. 1860-1895. – М., 1956.

Никитина И.А. Захват бурских республик Англией (1899 – 1902 гг.) – М., 1970.

Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети ХІХ века. – М., 1991.

Резников В.Л. Политика кайзеровской Германии в Океании. – М., 1975.

Слезкин Л.Ю. Испано-американская война 1898 г. – М., 1956.

Субботин В.А. Из устройства колоний Африки в новое и новейшее время. – М., 1976.

Субботин В.А. Колониальная политика Франции в Западной Африке (1880-1900). – М., 1959.

Субботин В.А. Колонии Франции в 1870-1918 гг. – М., 1973.

*Тихонравов Ю.В. Геополитика. – М., 1998.

Троян С.С. Политическая борьба в Германии по вопросам колониальной политики (80 – 90-х гг.) – Черновцы, 1993.

Туполов Б.М. Германский империализм в борьбе за "место под солнцем". – М., 1991.

Фонер Ф.С. Испано-кубинско-американская война и рождение американского империализма 1895-1902. – М., 1977. – Т. 1 – 2.

Халфин Н.А. Создание и распад Британской империи. – М., 1961.

Чарный И.С. Начало колониальной экспансии Германии в Африке (1879-1885). – М., 1970.

Юровская Е.Е. Первые империалистические войны. – М., 1963.

Заняття 2. Утворення міжнародних коаліцій в кінці XIX – на початку XX ст. (2 години)

1. Тройстий союз: його утворення та цілі.
2. Передумови і причини створення Антанти.
3. Міжнародні кризи та конфлікти початку XX ст. Гонка військово-морських озброєнь.

Дайте визначення термінів і поясніть поняття:
інтервенція, камюніке, коаліція, міжнародне право, панамериканізм, пангерманізм, пацифізм, експансіонізм.

Реферати

Балканська проблема в міжнародних відносинах кінця XIX – початку XX ст.

Зовнішньополітична ідеологія епохи імперіалізму.

Джерела

Берти Лорд. За кулісами Антанти. Дневник британського посла 1914-1919 гг. – М., 1927.

Бисмарк О. Мысли и воспоминания. – М., 1940-1941. – Т. 1-3.

Бьюкенен Дж. Мемуары дипломата. – М., 1991.

Бюлов Б. Воспоминания. – М., 1935.

Вильгельм II. Мемуары. События и люди. 1878-1918. – М., 1923.

Витте С.Ю. Воспоминания. – М., 1960. – Т. 1-2.

Внешняя политика России XIX – начало XX века. Документы министерства иностранных дел / Отв. ред. А.Л. Нарочницкий. – М., 1960-1963. – Сер. 3. – Т.3-6.

Дипломатия и война. 1914 и 1939 гг. (документы) // Вопросы истории. – 1997. – № 7.

Пуанкаре Р. На службе Франции. – М., 1936. – Т. 1.

Сборник договоров России с другими государствами. 1856-1917. – М., 1952.

Література

Аветян А.С. Русско-германские дипломатические отношения. 1905-1911. – М., 1972.

Антясов М.В. Панамериканизм: идеология и практика. – М., 1981.

Асадулина И.Г. К вопросу об идеологии Пангерманского союза // Актуальные проблемы международных отношений в конце XIX – начале XX в. – М., 1976.

Актуальные вопросы истории США и Англии в новое и новейшее время. – Л., 1975.

Балканы в конце XIX – начале XX в. Очерки становления национальных государств и политических структур Юго-Восточной Европы / Отв. ред. Ю.А. Писарев. – М., 1991.

*Балканы: между прошлым и будущим. – М., 1995.

Белиев Н.И. Русско-турецкая война, 1877-1878 гг. – М., 1956.

Бовыкин В.И. Из истории возникновения первой мировой войны: От Портсмутского мира до Потсдамского соглашения. – М., 1972.

Борисов Ю.В. Русско-французские отношения после Франкфуртского мира 1871-1875 гг. – М., 1951.

Дебидур А. Дипломатическая история Европы. – Ростов-на-Дону, 1995. – Т. 1-2.

Дюррозель Ж.-Б. Всякая империя падёт: теоретический взгляд на международные отношения. – М., 1983.

Европейская политика США в конце XIX – начале XX в. – Л., 1989.

Ерусалимский А.С. Внешняя политика и дипломатия германского империализма в конце XIX в. – М., 1951.

Ерусалимский А.С. Германский "кошмар коалиций". – М., 1943.

Званич А.И. Обострение противоречий между империалистическими державами накануне мировой войны. – М., 1962.

Золотухин М.Ю. Великобритания и международный кризис на Балканах середины 80-х гг. XIX в. // Новая и новейшая история. – 1987. – № 6.

Золотухин М.Ю. Россия, западноевропейские державы и Османская империя в период международных кризисов на Балканах (1885-1888 гг.). – М., 1993.

История внешней политики России: конец XIX – начало XX века (от русско-французского союза до Октябрьской революции). – М., 1997.

История дипломатии. – М., 1965. – Т. 1-2.

Кокоскин А.А. Бисмарк и Мольтке // Международная жизнь. – 1990. – № 7.

Манфред А.З. Образование франко-русского союза. – М., 1975.

*Медведик И.С. Международные отношения. 1814-1914 гг. – СПб., 1997.

Нарочницкий А.Л. и др. Международные отношения на Дальнем Востоке с конца XVI в. до 1917 г. – М., 1973.

*Носков В.В. Институты власти и внешняя политика США (1901-1913). – СПб., 1993.

Остальцева А.Ф. Англо-русское соглашение 1907 года. – Саратов, 1977.

Писарев Ю.А. Великие державы и Балканы накануне первой мировой войны. – М., 1985.

Ротштейн Ф.А. Международные отношения в к. XIX в. – М., 1960.

*Рыбаченок И.С. Русско-французский союз: сто лет изучения (Россия и Франция в XVIII – XX веках). – М., 1995.

Серов О.В. От Тройственного союза к Антанте. Итальянская внешняя политика и дипломатия в конце XIX – начале XX в. – М., 1988.

Сказкин С.Д. Конец австро-русско-германского союза. – М., 1974.

Сокольская Н.Ф. Строительство военно-морского флота в Германии и англо-германские противоречия в конце XIX – начале XX в. // Ежегодник германской истории. 1986. – М., 1987.

*Субботин Ю.Ф. Россия и Германия: Партнеры и противники. (Торговые отношения в конце XIX в. – 1914 г.) – М., 1996.

Шнейерсон Л.М. На перепутье европейской политики. Австро-русско-германские отношения (1871-1875). – Минск, 1984.

ТЕМА 6. ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА 1914-1918рр. (4 години)

Заняття 1. Дипломатична боротьба та військові дії в 1914-1915 рр. (2 години)

1. Липнева криза 1914 року. Стратегічні плани сторін і співвідношення сил Антанти та німецького блоку до початку Першої світової війни.
2. Кампанія 1914 року. Вступ у війну Туреччини.
3. Бойові дії в 1915 році. Горлицький прорив. Дарданелльська операція. Розширення коаліцій.

Дайте визначення термінів і поясніть поняття:

авантюризм, агресія, "бліцкриг", вотум, гарантія, дредноут, казус беллі, конвенція, націоналізм, нейтралітет, "план Шліффена", "позиційна війна", ультиматум.

Реферати

Перша світова війна: причини її виникнення та характер.
Роль таємної дипломатії в підготовці та в ході Першої світової війни.

Заняття 2. Хід війни в 1916-1918 рр. і її завершення (2 години)

1. Основні театри військових дій в період кампанії 1916 р. Бої під Верденом і у Сомми. Зміни в складі Антанти.
2. Причини та наслідки вступу у війну США. Військові дії 1917 року.
3. Кампанія 1918 року. Розпад коаліції центральних держав.

Дайте визначення термінів і поясніть поняття:

капітуляція, компенсація, морська блокада, "підводна війна", репарація, сепаратний мир.

Реферати

Військові дії на морських театрах в роки Першої світової війни.
Бойові дії на Західному фронті 1914-1918 рр.
Роль Східного фронту в 1914-1917 рр.

Джерела

- Альдранди Марискотта Л. Дипломатическая война: Воспоминания и отрывки из дневника (1914-1919 гг.) – М., 1944.
Берти. За кулисами Антанти. – М., 1927.
Брусиллов А.А. Мои воспоминания. – М., 1963.
Вильгельм II. Мемуары. События и люди, 1878-1918. – М., 1923.
Зильбер И. Тайные средства борьбы: Записки германского шпиона о работе английской цензуры во время первой мировой войны. – М., 1948.

- Лакс Л. Четыре года разведывательной работы (1914-1918 гг.) – М., 1943.
Ландау Г. Секретная служба в тылу немцев (1914-1918). – М., 1943.
Лиддел-Гарт Б.Г. Правда о войне 1914-1918 гг. – М., 1923. – Т. 1-2.
Ллойд Джордж Д. Военные мемуары. – М., 1934-1938. – Т. 2-4.
Людендорф Э. Мои воспоминания о войне. 1914-1918 гг. – М., 1923. – Т. 1-2.
Ринне М. Моя разведывательная работа. – М., 1943.

- Сазонов С.Д. Воспоминания. – М., 1991.
Сборник договоров России с другими государствами. 1856-1917 / Сост. И.В. Козьменко. – М., 1952.
Тирниц А. Из воспоминаний. – М.; Л., 1925.
Фонс Ф. Воспоминания (война 1914-1918 гг.) – М., 1939.
Хрестоматия по истории международных отношений. – М., 1963. – Вып. 1.

Література

- Авербух Р.А. Италия в первой и второй мировых войнах. – М., 1946.
Айрапетов О.Р. Балканы. Стратегия Антанти в 1916 году. // Вопросы истории. – 1997. – № 9.
Айрапетян М.Э., Кабанов П.Ф. Первая мировая война 1914 – 1918 гг. – М., 1964.
*Алексеева И.В. Агония сердечного согласия: Царизм, буржуазия и их союзники по Антанте, 1914 – 1917. – Л., 1990.
Алексеев М.А. Фальшивые карты Вильгельма II // Военно-исторический журнал. – 1995. – № 6. – С. 46-53.
*Бабанцев Н.Ф., Прокофьев В.П. Германская империя 1871–1918 гг. – Красноярск, 1984.
Бовыкин В.И. Из истории возникновения первой мировой войны. Отношения России и Франции в 1912-1914 гг. – М., 1961.
Жан-Жак Бекер. Новое в изучении истории первой мировой войны во Франции // Новая и новейшая история. – 1999. – № 2. – С. 44-52.
Вержховский Д.В., Ляхов В.Ф. Первая мировая война. 1914-1918. – М., 1964.
Виднянский С. Народы Центрально-Східної Європи в період кризи європейської цивілізації та першої світової війни // Історія України. – 2000. – № 44 (листопад). – С. 4-6.
Виноградов В.Н. Еще раз о новых подходах к истории первой мировой войны // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5. – С. 62-74.
Виноградов В.Н. Об участии Румынии в первой мировой войне // Вопросы истории. – 1982. – № 8.
Виноградов В.Н. Первая мировая война. Великодержавная дипломатия в "пороховом погребі" Европы // Славяноведение. – 1998. – № 5. – С. 43-52.
Восточный вопрос во внешней политике России. Конец XVIII – начало XX в. – М., 1978.
Гершов З.М. "Нейтралитет" США в годы первой мировой войны. – М., 1962.
*Гордеев А.А. История казаков. Великая война 1914 – 1918 гг., отречение государя, временное правительство, анархия и гражданская война. – М., 1993.
Готлиб В.В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. – М., 1960.
Гроос О. Война на море. 1914-1918 гг. – Л., 1940.
Зайончковский А.И. Мировая война 1914 – 1918 гг. – М., 1938 – 1939. – Т. 1-3.

- Земсков В.И. Основные черты первой мировой войны. – М., 1977.
История первой мировой войны 1914-1918 / Под ред. И.И.Ростунова. – М., 1975. – Т. 1-2.
- История дипломатии. – М., 1960, Т. 3.
- *Керсновский А.А. История русской армии. – М., 1994. – Т. 3-4.
- Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
- Корсун Н. Балканский фронт мировой войны. 1914 - 1918 гг. – М., 1939.
- Кошкин А.А. Первая мировая война и Восток // Новая и новейшая история. – 1998. – № 5. – С. 40 - 50.
- Нарочницкий А.Л. Великие державы и Сербия // Новая и новейшая история. – 1976. – № 4.
- Первая мировая война. 1914-1918 / Под ред. А.Л. Сидорова. – М., 1968.
- Первая мировая война: дискуссионные проблемы истории. – М., 1994.
- Первая мировая война и ее воздействие на историю XX века // Новая и новейшая история. – 1994. – № 4-5. – С. 109-131.
- Первая мировая война и проблемы политического переустройства в Центральной и Юго-Восточной Европе. – М., 1991.
- *Первая мировая война: политика, идеология, историография. – Куйбышев, 1990.
- Первая мировая война. Пролог XX века. – М., 1998.
- Писарев Ю.А. Новые подходы к изучению истории первой мировой войны // Новая и новейшая история. – 1993. – № 3.
- Писарев Ю.А. Сараевское убийство 28 июня 1914 г. // Новая и новейшая история. – 1970. – № 5.
- Писарев Ю.А. Тайны первой мировой войны. Россия и Сербия в 1914-1915 гг. – М., 1990.
- Полетика Н.П. Возникновение первой мировой войны (июльский кризис 1914 г.) – М., 1964.
- Померанц Г. Вкус к жестокости (о влиянии первой мировой войны на перспективы человечества) // Родина. – 1993. – № 8-9.
- Резанов А.С. Исследования немецких зверств (в 1914 г.) / Публикация А.В. Пронина // Военно-исторический журнал. – 1998. – № 3. – С. 21-31.
- Рунов В. Брусиловский прорыв // Красная звезда. – 1996. – 4 июня. – С. 4.
- Сенявская Е.С. Образ врага в сознании участников первой мировой войны // Вопросы истории. – 1997. – № 3.
- *Урланис Б.Ц. История военных потерь (XVII – XX вв.). – СПб., 1994.
- Фей С. Происхождение мировой войны. – М., 1934. – Т. 1-2.
- *Филитов А.М. Мировые войны – роковые вехи нашего столетия // XX век: Многообразие, противоречивость, целостность. – М., 1996.
- Флот в первой мировой войне. – М., 1964. – Т. 1-2.
- Шацилло В.К. США и подводная война Германии в 1914-1918 гг. // Вопросы истории. – 1996. – № 7.
- Шацилло В.К. Президент Вильсон: от посредничества к войне. 1914-1917. // Новая и новейшая история. – 1993. – № 6.
- *Шеремет В.И. Босфор, Россия и Турция в эпоху первой мировой войны. – М., 1995.

КОЛОКВІУМ З НОВОЇ ІСТОРІЇ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ (III курс, VI семестр)

Методичні рекомендації

Колоквіум присвячено розгляду основних питань розвитку науки та культури в країнах Європи та Америки в другій половині XIX – на початку XX ст.

Період другої половини XIX – початку XX ст. займає особливе місце в культурі нового часу. Інтенсивно розвивалась наука, якісно оновлювалась і вдосконалювалась техніка. Художнє життя Західної Європи та США цього часу також відрізнялось інтенсивністю та складністю творчих пошуків, появою цілого ряду нових течій і шкіл. В літературі, образотворчому мистецтві, музиці та театрі затверджувались нові естетичні принципи.

Колоквіум складається з 4-х блоків. При підготовці до нього особливу увагу студенти мають звернути на питання блоку I, оскільки їх вивчення дає загальне уявлення про розвиток освіти, науки та техніки. Студенти ознайомляться з основними літературними течіями, новими напрямками в образотворчому мистецтві, архітектурі. Всі питання цього блоку є обов'язковими. При їх вивченні студентам слід використовувати рекомендовану літературу, а також довідкові посібники, які дають тлумачення найголовніших термінів архітектури та образотворчого мистецтва.

З блоків II – IV студенти обирають по одному питанню. Це може бути розповідь про наукові дослідження, або більш детальна характеристика основних напрямків розвитку літератури чи образотворчого мистецтва, або розповідь про життя та діяльність окремого письменника, художника, філософа, історика.

При відповіді на обране питання блоку III студент повинен мати реальне уявлення про один або кілька творів письменника обсягом не менше 40 – 50 друкованих аркушів (80 – 100 сторінок).

БЛОК I – ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ДЛЯ ВСІХ

ОСВІТА. НАУКА. ТЕХНІКА

- 1) Освіта в країнах Європи та Америки в другій половині XIX – на початку XX ст. (Стан шкільної освіти, зміни в університетській освіті, поширення наукових і технічних знань. Демократизація системи народної освіти).

2) Основні напрямки філософської думки:

- а) позитивізм;
- б) неокантіанство;
- в) "філософія життя";

3) Найважливіші досягнення науки та техніки.

- а) Переворот у фізиці (Дж.К.Максвелл, Г.Р.Герц, Г.Марконі, В.К.Рентген, Дж.Дж.Томсон, А.А.Беккерель, П.Кюрі, Е.Резерфорд, М.Планк, А.Ейнштейн, М.Фарадей);
- б) розвиток біологічних наук (Е.Геккель, Г.І.Мендель, Л.Пастер, Р.Кох);
- в) історична наука в Англії, Німеччині. Позитивізм в історичній науці Франції кінця ХІХ – початку ХХ ст.;
- г) революція в техніці (Г.Даймлер, К.Ф.Бенц, Р.Дізель, Т.Едісон, У.Райт і О.Райт);
- д) засоби зв'язку (С.Морзе, Г.Марконі, Ж.Бодо, А.Белл).

ЛІТЕРАТУРА

4) Визначити особливі та загальні риси розвитку наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.:

- а) реалізму;
- б) критичного реалізму і натуралізму;
- в) романтизму і неоромантизму;
- г) символізму;
- д) наукової фантастики та авантюрного роману.

ЖИВОПИС. МУЗИКА. АРХІТЕКТУРА
ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

5) Дати загальну характеристику:

- а) імпресіонізму;
- б) постімпресіонізму;
- в) експресіонізму;
- г) авангардизму і футуризму;
- д) кубізму

6) Охарактеризувати розвиток музичного мистецтва в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.

7) Визначити основні напрямки розвитку архітектури кінця ХІХ – поч. ХХ ст. Дати коротку характеристику:

- а) класицизму;
- б) вікторіанського стилю;
- в) ампіру;
- г) еkleктизму;
- д) модерну;
- е) американського напрямку в архітектурі.

БЛОК ІІ. – ПИТАННЯ НА ВИБІР

НАУКА

1. Дослідження в галузі економічної історії та соціології в наукових центрах провідних країн Європи. Розвиток психології.
2. Ф.Ніцше.
3. К.Ясперс.
4. А.Шопенгауер.
5. Г.Спенсер.
6. Розвиток марксизму в кінці ХІХ – на поч. ХХ ст.
7. Т.Бокль.
8. Г.Зібель.
9. В.Зомбарт.
10. Т.Карлейль.

БЛОК ІІІ. – ПИТАННЯ НА ВИБІР

ЛІТЕРАТУРА

Німецький реалізм кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Французький реалізм і натуралізм (Гі де Мопассан, Анатоль Франс, Еміль Золя, брати Жюль та Едмон Гонкури).

Література Австро-Угорщини. Гуго фон Гофмансталь та інші.

Англійський соціальний роман. Джон Голсуорсі.

Особливості та основні напрямки розвитку американської літератури (Едгар По, Марк Твен, Джек Лондон, Теодор Драйзер).

Авангардизм в літературі початку ХХ ст. Гійом Аполлінер, Філіппо Томазо Марінетті.

Розвиток драматургії (Бернард Шоу, Генрік Ібсен, Герхард Гауптман, Кнут Гамсун, Моріс Метерлінк).

Творчість Оскара Уайльда.

Творчість Франса Кафки.

Творчість Редіарда Кіплінга.

При відповіді на обране питання студент повинен мати реальне уявлення про один або кілька творів письменника обсягом не менше 40-50 друкованих аркушів (80-100 сторінок).

БЛОК IV. – ПИТАННЯ НА ВИБІР

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

1. Творчість Е.Мане.
2. Творчість імпресіоністів (Клод Моне, Огюст Ренуар, Едгар Дега, Каміль Піссаро, Альфред Сіслей).
3. Постімпресіонізм (Поль Сезанн, Вінсент Ван-Гог, Поль Гоген).
4. Кубізм (Пабло Пікассо, Моріс Вламінк, Альбер Марке).
5. Образотворче мистецтво США к. XIX – п. XX ст.

ЛІТЕРАТУРА

Освіта. Наука. Техніка

- Азимов А. Краткая история биологии. – М., 1967.
Антология мировой философии. В 4-х томах. – М., 1969-1972.
Виргинский В.С. Очерки истории науки и техники XVI–XIX вв. – М., 1984.
Гринченко Г.В. Хрестоматия по истории мировой культуры. – М., 1998.
Драч Г.В. Основы теории культуры // Человек. Культура. Общество. – Ростов-на-Дону, 1993.
Зворькин А.А. и др. История техники. – М., 1962.
Злобин Н. Культура и общественный прогресс. – М., 1980.
*История философии в кратком изложении. – М., 1991.
Кинелев В.Г., Миронов В.Б. Образование, воспитание, культура в истории цивилизаций. – М., 1998.
Кудрявцев И.С., Конфедератов И.Я. История физики и техники. – М., 1965.
Кузнецов В.Г. Пути физической мысли. – М., 1968.
Культура, человек и картина мира. – М., 1987.
Кертман Л.Е. История культуры стран Европы и Америки. 1870-1917 г. – М., 1987.
*Кефели И.Ф. История науки и техники. – СПб., 1995.
*Романовская Т. Наука XIX – XX вв. в контексте истории культуры. – М., 1995.
Соколов Э. Культура и личность. – Л., 1972.
Техника в ее историческом развитии. 70-е г. XIX – начало XX вв. – М., 1982.
Философия и культура. – М., 1983.
Шухардин С.В. Основы истории техники. – М., 1961.
Ярошевский М.Г. Историческая психология: от античности до середины XX века. – М., 1996.

Література

- Бельй А. Символизм как миропонимание. – М., 1994.
Европейская культура XIX в. // Культурология. – М., 1998.
Емохонова Л.Г. Мировая художественная культура. – М., 1998.
История английской литературы. – М., 1958. – Т. 3.

- История всемирной литературы. – М., 1990. – Т. 7.
История зарубежной литературы к. XIX – н. XX в. – М., 1978.
История немецкой литературы. – М., 1968. – Т. 4.
История французской литературы. – М., 1959. – Т. 3.
Каковы основные направления в художественной культуре нового времени? // Культурология в вопросах и ответах // Под ред. Г.В. Драча. – Ростов-на-Дону, 1997.
Культурология. История мировой культуры / Под ред. А.Н.Марковой. – М., 1998.
*Литература и общественное сознание Запада. – К., 1990.
Сидохин А.П., Грушевицкая Т.Г. Мировая художественная культура. – М., 2000.
Художественная культура нового времени // Юхвидин П.А. Мировая художественная культура. – М., 1996.

Живопис

- Алпатов М.В. Всеобщая история искусств. – М., 1948-1949. – Т. 1-2.
Алпатов М.В. Этюды по истории западноевропейского искусства. – М., 1963.
Барская А. Эдуард Мане. – М., 1985.
Богемская К.Р. Клод Моне. – М., 1984.
Винпер Б.Р. Введение в историческое изучение искусства. – М., 1985.
Всеобщая история искусств. – М., 1965. – Т. 6.
Дмитриева Н.А. Краткая история искусства. – М., 1990.
Западноевропейское искусство второй половины XIX в. Сб. статей. – М., 1975.
Ильина Т.В. История искусств. Западноевропейское искусство. – М., 1993.
Ильина Т.В. Импрессионизм. – Л., 1969.
Импрессионисты, их современники и соратники. – М., 1976.
Калитина Н.Н. Французское изобразительное искусство к. XVIII – XX в. – Л., 1990.
Костеневич А.Г. От Моне до Пикассо. – Л., 1989.
Перрюшо А. Жизнь Ван Гога. – М., 1987.
Перрюшо А. Жизнь Мане. – М., 1983.
Полсвой В.М. Искусство XX века. 1901-1945. – М., 1991.
Прокофьев В.Н. Постимпрессионизм. – М., 1973.
Прокофьева М.Н. Эдуард Мане. – М., 1982.
Ревалд Д. История импрессионизма. – М., Л., 1959.
Ревалд Д. Постимпрессионизм. – М., 1976.
Сарабьянов Д.В. Стиль модерн. Истоки, история проблемы. – М., 1989.
Турчин В.С. По лабиринтам авангарда. – М., 1993.
Чагадаева А.Д. Импрессионизм. – М., 1971.
*Янсон Х.Я., Янсон Э.Ф. Основы истории искусств. – СПб., 1996.

Музыка

- Друскин М.С. История зарубежной музыки. – М., 1967. – Вып. IV.
История зарубежной музыки. – М., 1967.
Кален В. История зарубежной музыки. – М., 1989.

Архітектура

- Батракова С.П. Искусство и утопия: из истории западной живописи и архитектуры XX в. – М., 1990.
- Полевой В.М. Двадцатый век: изобразительное искусство и архитектура стран и народов мира. – М., 1969.
- Поляков В.В. История мирового искусства. Изобразительное искусство и архитектура XX в. – М., 1993.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

- *Аполлон. Изобразительное и декоративное искусство. Архитектура. Словарь терминов. – М., 1997.
- Большой энциклопедический словарь общедоступных сведений по всем отраслям знаний. – М.: Просвещение, 1991.
- Искусство стран и народов мира. Краткая художественная энциклопедия. – М., 1962-1981. – Т. 1-5.
- История открытий. Энциклопедия. – М., 1996.
- Партина А.С. Архитектурные термины. Иллюстрированный словарь. – М., 1994.
- Популярная художественная энциклопедия. В 2-х томах – М., 1986.
- *Холл Дж. Словарь сюжетов и символов в искусстве. – М., 1996.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ (III курс, VI семестр)

1. Основні тенденції розвитку країн Західної Європи та Америки в другій половині XIX – на початку XX ст. Походження поняття "імперіалізм".
2. Франція в роки Другої імперії. Бонапартизм.
3. Об'єднання Німеччини в 50-х – 60-х рр. XIX ст.
4. Боротьба за об'єднання Італії в 50-х – 60-х рр. XIX ст.
5. Франко-німецька війна та завершення об'єднання Німеччини. Імперська конституція 1871 року.
6. Внутрішня і зовнішня політика уряду Німеччини кін. XIX – поч. XX ст.
7. Німецький робітничий та соціал-демократичний рух наприкінці XIX – на початку XX ст.
8. Утворення Третьої республіки у Франції. Державний устрій за конституцією 1875 року.
9. Особливості економічного розвитку Франції кін. XIX – поч. XX ст.
10. Реформування соціально-політичного устрою Великої Британії в останній чверті XIX ст.
11. Соціальна політика ліберальної партії Англії на початку XX ст.
12. Утворення дуєдиної Австро-Угорщини. Спроби вирішення національного питання.

13. Економічний і політичний розвиток Австро-Угорщини наприкінці XIX – на початку XX ст.
14. Політична система Італії наприкінці XIX ст. Правління "правої" та "лівої". Криза 90-х рр.
15. Внутрішня і зовнішня політика Італії поч. XX ст. Ліберал-реформізм. Д.Джолітті.
16. Іспанія та Португалія наприкінці XIX – на початку XX ст.
17. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Бенілюксу та Швейцарії наприкінці XIX – на початку XX ст.
18. Особливості розвитку Скандинавських країн наприкінці XIX – на початку XX ст.
19. Політичний та економічний розвиток США наприкінці XIX – на початку XX ст.
20. Антимонополістичне та антитрестівське законодавство в США. "Нова демократія" В.Вільсона.
21. Загальні риси розвитку країн Латинської Америки в останній третині XIX – на початку XX ст. Політика європейських країн і США в Латинській Америці.
22. Колоніальна політика провідних європейських країн в кінці XIX – на початку XX ст. Основні колоніальні імперії.
23. Міжнародні відносини в Європі наприкінці XIX – на початку XX ст. Імперіалістичні війни.
24. Причини та характер Першої світової війни. Склад військових коаліцій та хід бойових дій на основних фронтах.
25. Основні підсумки найважливіших політичних, соціально-економічних, культурних, національних процесів кінця XIX – початку XX ст.

НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
В ТАБЛИЦЯХ І СХЕМАХ

1. Династичні таблиці

ФРАНЦІЯ	АНГЛІЯ
Династія Бонапартів II Імперія 1851-1870 – Наполеон III	Ганноверська династія 1837-1901 – Вікторія Саксен-Кобург-Готська та Віндзорська династії 1901-1910 – Едуард VII 1910-1936 – Георг V

НІМЕЧЧИНА	АВСТРО-УГОРСЧИНА	БОЛГАРІЯ
Гогенцоллерни 1861-1888 – Вільгельм I 9.03.1888-15.06.1888 – Фрідріх III 1888-1918 – Вільгельм II	Габсбурги 1848-1916 – Франц Йосиф I 1916-1918 – Карл I	Саксен-Кобург- Готська династія 1887-1918 – Фердинанд I

БЕЛЬГІЯ	НІДЕРЛАНДИ	ЛЮКСЕМБУРГ
Династія Саксен-Кобург-Гота 1831-1865 – Леопольд I 1865-1909 – Леопольд II 1909-1934 – Альберт I	Орансько-Нассауська династія 1849-1890 – Вільям III 1890-1948 – Вільгельміна	Нассауська династія 1890-1905 – Адольф 1905-1912 – Вільгельм IV 1912-1919 – Марія Адльгейда

ДАНІЯ	НОРВЕГІЯ	ШВЕЦІЯ
Ольденбурзька династія 1848-1863 – Фредерік VII	Династія Бернадотов 1844-1859 – Оскар I 1859-1872 – Карл XV	
Глюксбурзька династія 1863-1906 – Христіан IX 1906-1912 – Фредерік VIII 1912-1947 – Христіан X	Династія Шлезвіг Гольштейн-Зондербург- Глюксбург 1905-1957 – Хокон VII	1872-1907 – Оскар II 1907-1950 – Густав V Адольф

ІТАЛІЯ	ІСПАНІЯ	ПОРТУГАЛІЯ
Савойська династія 1849-1861 – Віктор Еммануїл II (в 1861-1878 – король Італії)	Бурбони 1833-1868 – Ізабелла II 1868-1870 – уряд Серано та Домінгеса	Саксен-Кобург-Готи 1853-1861 – Педру V 1861-1889 – Луїш I
1878-1900 – Умберто I 1900-1946 – Віктор Еммануїл III	Савойський дім 1870-1873 – Амадей I 1873-1874 – республіка Бурбонська династія 1874-1885 – Альфонс XII 1886-1931 – Альфонс XIII	Кобург-Браганська династія 1889-1908 – Карлуш I 1908-1932 – Мануел II

ГРЕЦІЯ	РУМУНІЯ	ЮГОСЛАВІЯ
Династія Шлезвіг-Гольштейн- Зондербург- Глюксбург 1863-1913 – Георг I 1913-1917 – Костянтин I	1866-1881 – князь Кароль I 1881-1914 – король Кароль I	Династія Карагеоргієвичей і Обреновичей 1868-1889 – Мілон Обренович 1889-1903 – Олександр Обренович 1903-1918 – Петро I Карагеоргієвич, король Сербії

2. ПОНТИФІКАТИ

1846-1878	Пій IX
1878-1903	Лев XIII
1903-1914	Пій X
1914-1922	Бенедикт XV

3. НАСЕЛЕННЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ

Динаміка збільшення світового населення в період нового часу

Рік	млн. чол.
1850	1200
1900	1630
1910	1750

Кількість населення Західної Європи

Рік	млн. чол.
1850	205
1900	290

Розподіл населення Європи по країнах (в млн. чол.)

Країна	1800	1900	1910
Німеччина	24,5	56,4	65,0
Велика Британія	10,5	37,0	40,8
Франція	26,9	39,0	39,6
Італія	17,2	32,5	34,7
Іспанія	10,5	18,5	20,0
Бельгія	3,1	6,7	7,4
Португалія	2,9	5,4	6,0
Нідерланди	2,1	5,1	5,9
Швеція	2,3	5,1	5,5

Населення США

Роки перепису	Кількість населення (в млн. чол.)
1850	23,2
1860	31,4
1870	38,6
1880	50,2
1890	63,0
1900	76,2
1910	92,2

Статистика добровільної імміграції до США

Роки	Всього (в тис. чол.)	В тому числі з Європи (в %)
1850-1859	2814	93
1860-1869	2084	90
1870-1879	2742	68
1880-1889	5248	88
1890-1899	3694	97
1900-1909	8202	93
1910-1914	5175	87

Кількість населення окремих країн Латинської Америки (в млн. чол.)

Країна	1870	1900	1910
Бразилія	10,0	17,3	23,4
Мексика	9,2	13,6	15,2
Аргентина	1,7	5,1	7,9
Колумбія	3,0	4,5	5,1
Перу	2,7	4,5	4,5
Чилі	1,9	2,9	3,3
Венесуела	2,1	2,5	2,7
Уругвай	0,5	0,9	1,1

4. ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОВІДНИХ КРАЇН ЗАХОДУ НА МЕЖІ ХІХ-ХХ СТ.

Питома вага найкрупніших держав у світовому
промисловому виробництві (у %)

Рік	Велика Британія	Франція	Німеччина	США	Росія	Інші країни
1870	31,8	10,3	13,2	23,3	3,7	17,7
1913	14,0	6,4	15,7	35,8	5,5	22,6

Середньорічні темпи розвитку виробництва у Великій Британії,
США та Німеччині в 1870-1913 рр.

	Загальний обсяг виробництва	Промислове виробництво	Виробництво праці в промисловості
Велика Британія	2,2 %	2,1 %	0,6 %
США	4,3 %	4,7 %	1,5 %
Німеччина	2,9 %	4,1 %	2,6 %

Виробництво вугілля, нафти, чавуну (в млн. тон)

Роки	Вугілля	Нафта	Чавун
1800	1	–	0,8
1850	73	–	4,7
1900	753	20	41,2
1913	1306	54	78,6

Зростання протяжності світової залізничної мережі (в тис. км)

1850	39
1860	107
1870	210
1880	371
1900	803
1913	1100

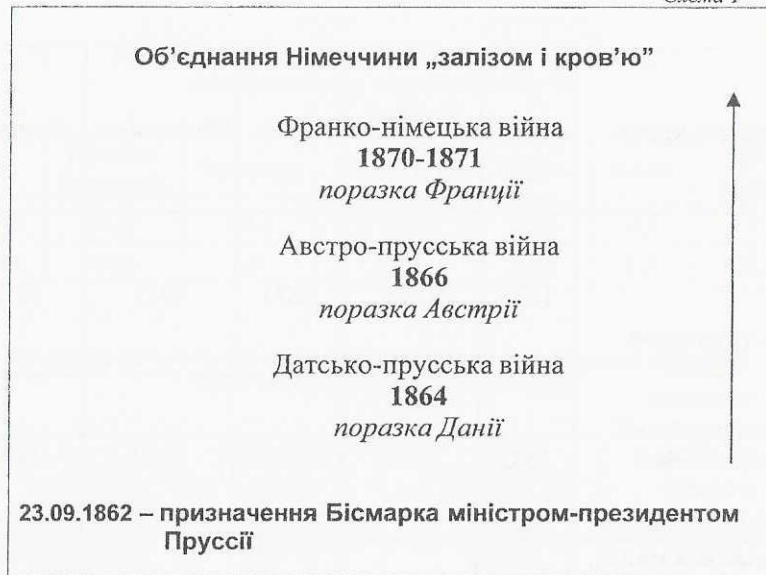
Економічні кризи епохи монополістичного капіталізму

Світові кризи	Роки	Велика Британія	США	Німеччина	Франція
Структурна криза, початок монополізації економіки	1873	1878	1873	1873	1873
	1882	1882	1882	1883	1882
Циклічна криза, яка дала поштовх широкому оновленню техніко-технологічної бази виробництва	1890	1890	1893	1890	1891
Циклічна криза, в ході якої монополізація охопила базові галузі економіки	1900	1900	1903	1900	1900
Циклічна криза, в ході якої вперше проявились ознаки перенакопичення капіталу	1907	1907	1907	1907	1907

5. ПОЛІТИЧНА ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

НІМЕЧЧИНА

Схема 1

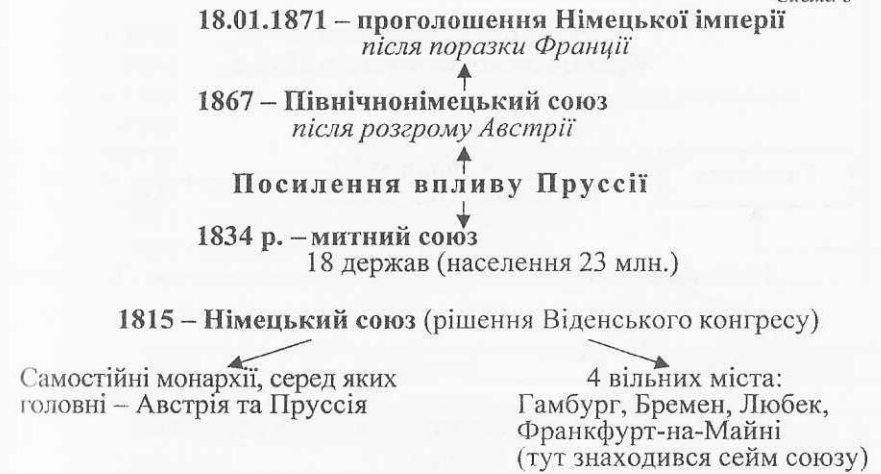
Конституція Німецької імперії 1871р.

Схема 2

Від Німецького союзу до Німецької імперії

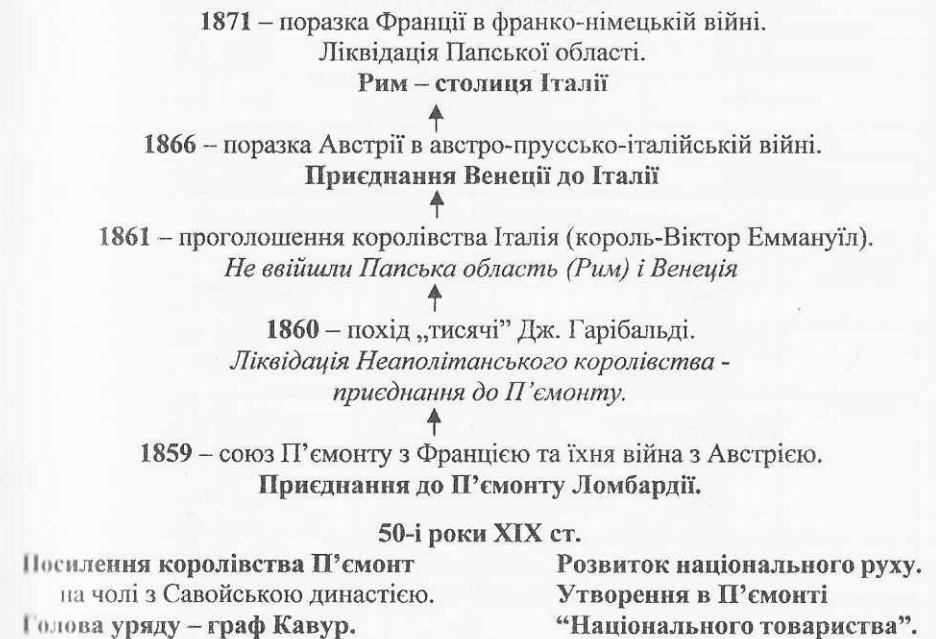
Схема 3

ІТАЛІЯ

Схема 4

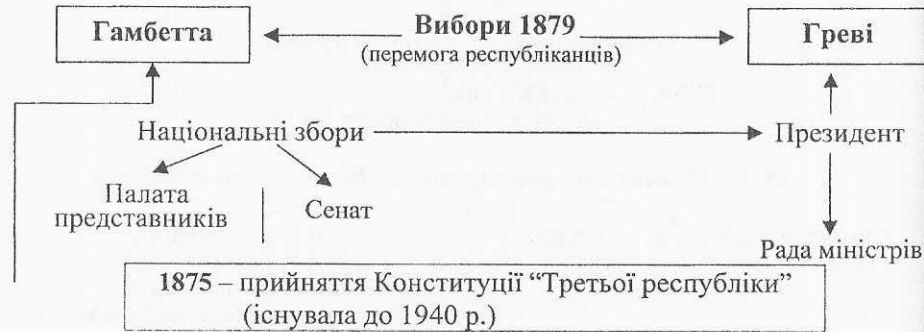
Об'єднання Італії

ФРАНЦІЯ

Схема 5

Найвищі органи влади Франції за Конституцією 1875 р.

Хронологічні таблиці Президенти Франції 1871-1920

Тьєр	1871-1873
Мак-Магон	1873-1879
Греві	1879-1887
Карно	1887-1894
Казимір-Пер'є	1894-1895
Фор	1895-1899
Лубе	1899-1906
Фальєр	1906-1913
Пуанкаре	1913-1920

Рейхсканцлери Німецької імперії

1871-1890	– Оттофон Бісмарк
1890-1894	– Георг Лео Капріві
1894-1900	– Хлодвік фон Гогенлоє-Шиллінгсфюрст
1900-1909	– Бернгард фон Бюлов
1909-1917	– Теобальд фон Бетман Гольвег
14.07.1917 - 01.11.1917	– Георг Міхаеліс
01.11.1917 - 30.09.1918	– Георг фон Хертлінг
03.10.1918 - 09.11.1918	– Макс Баденський

Прем'єр-міністри Великої Британії 1868-1922 рр.

1868	Б.Дізраелі	торі
1868-1874	У.Гладстон	ліберали
1874-1880	Б.Дізраелі	консерватори
1880-1885	У.Гладстон	ліберали
1885-1886	Р.Солсбері	консерватори
1886	У.Гладстон	ліберали
1886-1892	Р.Солсбері	консерватори
1892-1894	У. Гладстон	ліберали
1894-1895	А.Розбері	ліберали
1895-1902	Р.Солсбері	консерватори
1902-1905	А.Бальфур	консерватори
1905-1908	Г.Кемпбелл-Баннерман	ліберали
1908-1916	Г.Асквіт	коаліційне
1916-1922	Д.Ллойд Джордж	коаліційне

Президенти США 1861-1921 рр.

1861-1865	А.Лінкольн	РП	убитий
1865-1869	Е.Джонсон	РП	
1869-1877	Улісс С.Грант	РП	
1877-1881	Р.Б.Хейс	РП	
1881(III-IX)	Джеймс А.Гарфілд	РП	убитий
1881-1885	Честер А.Артур	РП	
1885-1889	Гровер Клівленд	ДП	
1889-1893	Бенджамін Гаррісон	РП	
1893-1897	Гровер Клівленд	ДП	
1897-1901	У.Мак-Кінлі	РП	убитий
1901-1909	Теодор Рузвельт	РП	
1909-1913	У.Т.Тафт	РП	
1913-1921	Вудро Вільсон	ДП	

РП – Республіканська партія

ДП – Демократична партія

6. РОЗМІРИ КОЛОНІАЛЬНИХ ВОЛОДІНЬ НАЙКРУПНІШИХ КРАЇН ЗАХОДУ

	1900 р. площа (млн. кв. км)	1900 р. населення (млн. чол.)	1913 р. площа (млн. кв. км)	1913 р. населення (млн. чол.)
Велика Британія	27,8	352,5	29,7	376,7
Франція	3,8	44,3	10,5	53,4
Нідерланди	2,0	35,2	2,0	38,1
Німеччина	2,7	12,3	3,0	12,3
США	0,3	8	0,3	9,7
Португалія	2,1	8,5	2,1	9,3

ДОМІНІОНИ АНГЛІЇ

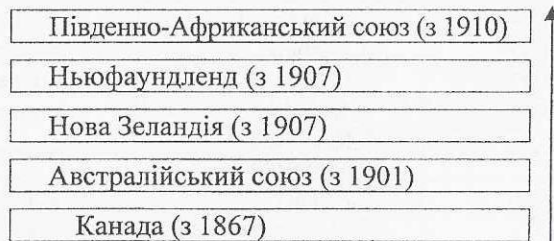

Схема 6

Домініони (від лат. *dominium* – володіння) – самоврядні частини Британської імперії.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США в другій пол. XIX – на початку XX ст.

Схема 7

7. РОЗВИТОК СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН (друга половина XIX – початок XX століття)

Схема 8

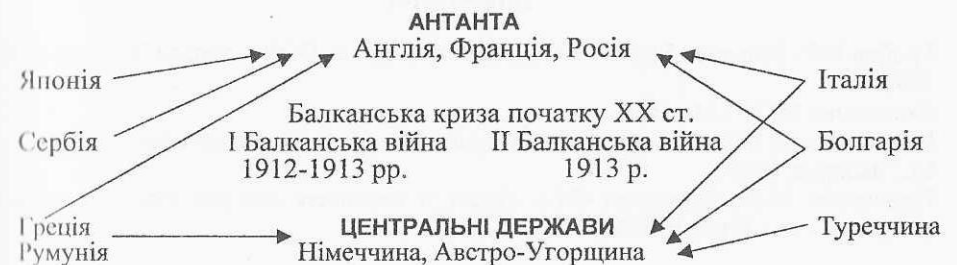
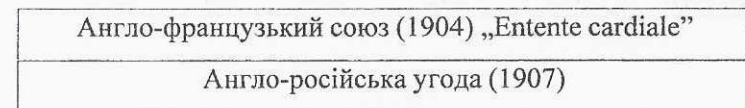

20.05.1882 – Троїстий союз Німеччини, Угорщини, Італії.	Російсько-французький союз (1891-1893).
07.10.1879 – тасмний союзний договір Німеччини та Австро-Угорщини.	1891 – консультативний пакт 1892 – тасмна військова конвенція.
Союз Німеччини, Австро-Угорщини, Румунії (1882).	Англо-японський союз (1902) відхід від політики “блискучої ізоляції”

Зростання франко-німецьких суперечностей

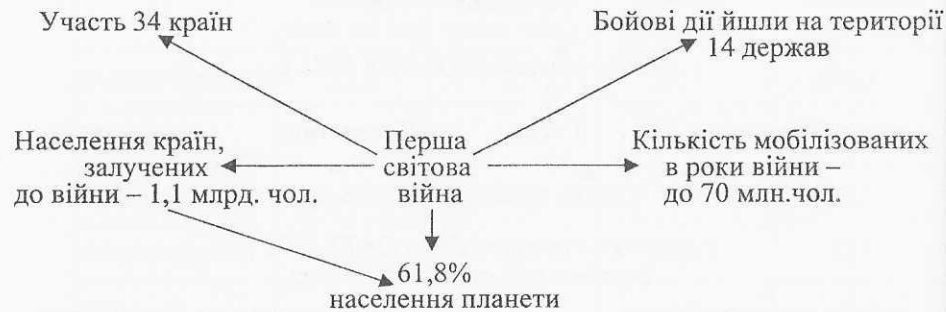
Іспано-американська війна (1898)	Російсько-японська війна (1905)	Англо-бурська війна (1899-1902)
----------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

Зростання англо-німецьких суперечностей

8. ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА

Схема 9

	Населення в 1914 р., млн. чол.	Мобілізовано, млн. чол.		Вбито і померло від ран, млн. чол.		
		всього	% до населення	всього	% до мобіл.	% до населення
Росія	180,6	15,8	9	1,8	11	1,0
Франція	39,7	6,8	17	1,4	21	3,5
Англія	46,0	5,0	11	0,7	14	1,5
Італія	35,6	5,6	16	0,6	11	1,7
США	92,6	3,8	4	0,2	5	0,2
Німеччина	67,5	13,3	20	2,0	15	3,0
Австро-Угорщина	52,7	9,0	17	1,8	20	3,4
Туреччина	20,0	1,6	8	0,5	31	2,5
Сербія	5,2	0,8	15	0,4	50	7,7
Всього	539,9	61,7	11,4	9,4	15,2	1,74

ЛІТЕРАТУРА

- Грибов В.С. Западная Европа и США в новое время (XVI – начало XX вв.). – М., 1998.
 Ежегодник БСЭ. – М., 1990.
 Максаковский В.П. Историческая география мира: Учебное пособие для вузов. – М.: Экспрос, 1997.
 Пономарёв М.В., Смирнова С.Ю. Новая и новейшая история стран Европы и Америки. – М.: Владос, 2000.

ЗМІСТ

Програма курсу “Нова історія країн Європи та Америки”	3
Основні джерела та література.....	30
Плани семінарських занять	33
Колоквіум.....	53
Питання до заліку	58
Нова історія країн Європи та Америки в таблицях і схемах	60

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Науково-методичне видання

В.О.Дятлов, О.Б.Стрілюк

**НОВА ІСТОРІЯ КРАЇН ЄВРОПИ ТА АМЕРИКИ
(ДРУГИЙ ПЕРІОД)**

Відповідальний редактор *д.і.н., проф. К.Ячменіхін*
Технічний редактор *О.Клімова*

Комп'ютерна верстка *Г.Полієнко*
Комп'ютерний набір *О.Стрілюк*

Д 99 **Дятлов В.О., Стрілюк О.Б.** Нова історія країн Європи та Америки (другий період): програма курсу, плани семінарських занять, колоквиум, рекомендована література, питання до заліку. – Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка, 2004. – 76 с.

ББК ТЗ(0)0р30
УДК 94(4)+97(7)

Підписано до друку 27.03.2003. Формат 60x90 1/16.
Друк на різнографі. Наклад 100 екз.
Ум. друк. арк. 4,75. Обл.-вид.арк. 2,8. Зам. №136.
Редакційно-видавничий відділ ЧДПУ ім. Т.Г.Шевченка,
14013, м. Чернігів, вул. Гетьмана Полуботка, 53.